

KALOCSA VÁROS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

VÉLEMÉNYEZÉSI ANYAG

2017. AUGUSZTUS

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
A KÉZIKÖNYV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT	3
KÖSZÖNTŐ	4
1. BEVEZETÉS.....	5
2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER.....	7
A) A település bemutatása	8
B) Általános településkép.....	10
C) Általános településkarakter	14
3. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLEKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK	16
A) Településképi szempontból meghatározó építészeti értékek	19
B) Település- és Tájképvédelmi szempontból meghatározó területek, táji és természeti értékek	36
4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL	38
A) Belváros	42
B) Kisvárosias lakóterület.....	44
C) Kertváros.....	45
D) Negyvenszállás falusias területe	46
E) Lakótelepek.....	47
F) Szállások, külterületi lakott terület	48
G) Meszesi üdülő terület	49
H) Mezőgazdasági terület.....	50
I) Gazdasági, kereskedelmi terület.....	51
J) Átalakuló gyakorlótér	52
K) Laktanya.....	53
L) Közmű terület	54
M) Kisparcellás kertés terület	55
N) Repülőtér és ipari park.....	56
O) Települési zöldfelületek	57
P) Gyep.....	58
Q) Erdő, fás terület	59
R) Vízfelület.....	60
5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK: ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA.....	61
A) Építészeti útmutató	62
B) Közterületek településképi útmutatója – utcák, terek, közparkok, közkertek	86
6. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK KIALAKÍTÁSA ..	99
A) Épületek	101
B) Építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés).....	104
C) Kerítések	108
D) Kertek.....	110
E) Zöldfelületek	113
7. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK	116
A) Sajátos építményfajták	117
B) Reklámhordozók	122
C) Egyéb műszaki berendezések	126

A KÉZIKÖNYV ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT

KÉSZÍTETTE: Városépítési Tanácsadó és Tervező Iroda Korlátolt Felelősségű Társaság

SZÖVEG: Paksi Szilvia, Márkus Adrienn
TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Arany Gergely, Molnár Csilla, Mrsán Tamás,
Nyári Balázs, Szikszainé Hegyi Zsuzsanna, Tóth Szilvia

ÁBRÁK, TÉRKÉPEK: Arany Gergely
TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Szikszainé Hegyi Zsuzsanna, Nyári Balázs

FOTÓK: Márkus Adrienn, Paksi Szilvia
TOVÁBBI RÉSZTVEVŐK: Arany Gergely, Bakó Géza, Molnár Csilla, Mrsán Tamás,
Nyári Balázs, Pap Arnold Miklós, Szikszainé Hegyi Zsuzsanna,

KÖZREMŰKÖDŐK: Marton Tibor főépítész
Kalocsa Város Önkormányzata

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Lakosság, tisztelt Érdeklődők!

Nagy örömmre szolgál, hogy átnyújthatom Önöknek a településünk értékeit bemutató Településképi Arculati Kézikönyvet. A dokumentáció készítői a közigazgatási területünkön található épített és természeti elemeket rögzítik e Kézikönyvben, egyúttal meghatározzák a Település sajátos egyedi hangulatát kölcsönző részleteket.

A jól ismert motívumok, építészeti megoldások összegyűjtve, tematikusan csoportosítva kerek egészé formálják át az eddig részleteket megfigyelő szemléletünket. Többet adnak hozzá települési ismereteinkhez, vezetnek a szemet, hogy ezentúl a kiemelt témákra fókuszáljunk, a jövő értékeit is felismerjük.

Kellemes lapozgatást kívánok a Település új oldalait is fellebbentő kiadványhoz, amelyet – elképzeléseink szerint – folyamatosan fejlesztve, a mindenkori településállapothoz igazítunk.

Büszkén vállalva e szép település vezetését,

Dr. Bálint József
polgármester

1. BEVEZETÉS

A kezükben tartott Településképi Arculati Kézikönyv a mai képét rögzíti a településnek. Elkészítését a terület bejárása és körbe fotózása, adatszolgáltatásként kapott művi és természeti lehatárolások feldolgozása, valamint történeti munkák áttanulmányozása segítette elő.

A Kézikönyv egy majdan elkészülő anyag első verziója. Megteremtettük a Kézikönyv vázát, feltöltöttük a 2017-es év állapotát mutató fényképekkel. Mostantól várjuk az észrevételeket, javaslatokat, mindenekelőtt várjuk azokat a történeteket, fényképeket, amelyeknek helyet kellett volna kapniuk ebben az anyagban. Az észrevételek nyomán teljesebb ki majd az anyag, teremődik meg a sokak által szerkesztett végleges verzió.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 4. § (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A településképi rendelet szakmai megalapozása érdekében településképi arculati kézikönyv (a továbbiakban: kézikönyv) készül.

(2) A kézikönyv a – települések természeti és épített környezete által meghatározott – településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. A kézikönyv feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.”

Jelen dokumentáció Készítőinek feladata tehát – a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet tartalmi követelményei alapján – a település teljes közigazgatási területére kidolgozott Településképi Arculati Kézikönyv elkészítése.

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítésének célja, hogy felderítse, felmérje a település művi és természeti sajátosságait, értékeit, javaslatot tegyen a védelemre méltó építészeti értékek rögzítésére, a település képét meghatározó területek beazonosítására, továbbá alapul szolgáljon az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvénynek a településrendezési feladatok megvalósítását biztosító egyik sajátos jogintézményét; a településképi követelményeket megfogalmazó településképi rendelet megalkotásához.

Jogi szempontból tehát fenti sorok adják meg a Kézikönyv létjogosultságát, amely azonban szakmai szempontok mentén is alátámasztható. Sokévnnyi kutatásnak hála egyre bővülő eszköztár áll rendelkezésünkre ahhoz, hogy megismerjük a körülöttünk lévő világot, melyek egyre több szempontot építhetnek be világnézetünkbe. Napjainkban egyre inkább előtérbe kerülő igény, hogy megismerjük lakóhelyünket, nemcsak annak látható valójában, hanem úgy, mint egy hosszú alakulási folyamat eredményét, állomását. Sok településen rendelkezésre állnak történeti monográfiák, ezek azonban gyakran nehezen hozzáférhetőek, sokszor pedig nem festik le kellően plasztikusan a település múltbeli képét. Ez utóbbira adhat megfelelő választ a tájkarakter vizsgálata.

„A táj nem más, mint a természet és a társadalom kölcsönhatásainak ellentmondásos, ezért dialektikus egysége. A táj egyrészt a társadalom anyagi életfeltétele, másrészt magas rendű vizuális-estétikai kvalitások hordozója. Ezért egyben az ember és természet kölcsönhatásainak tárgyiasult – az ember alakította anyagi világban manifesztálódott – története. A táj antroposzociocentrikus fogalom. A természet és társadalom olyan ellentétpár, mely kölcsönösen áthatja egymást, és megbonthatatlan egységet képez. Azaz a táj a társadalmi igényeknek megfelelően bioszférából nooszférává alakított, emberiesített természet, emberi környezet.” (Mócsényi, 1968)

A fenti, terjedelmes meghatározás is mutatja, mennyire bonyolult rendszer valójában a táj: különféle tájalkotó tényezők kölcsönhatásainak sora hozta létre hosszú idő alatt, melynek éppúgy részei a mezőgazdasági területek, erdők, mint a falusi, városi lakóterületek. Különbség köztük valójában csak annyi, hogy a különböző jellegű területeket más hatások formálták olyanná, amilyenek.

Egy-egy település még a saját közigazgatási határain belül sem mutat homogén képet, mindenhol vannak olyan rejtett helyek, ahol valamilyen érdekesség, vagy éppen a történelem egy-egy szelete érhető tetten. A tájkarakter vizsgálata során éppen azokat a jellemzőket igyekszünk számba venni, melyek egy-egy területrész (ún. tájkarakter-terület) jellegét, karakterét a legmarkánsabban határozzák meg, azokat a tulajdonságokat, amelyek az egyes területeket egymástól elkülöníthetővé teszik. Ez a fajta vizsgálat nem öncélú, a környező táj alapos ismerete nemcsak az Európai Táj Egyezményben foglalt kötelezettség.

Az egyes területek jellemzőinek ismerete segít meghatározni, melyek adott esetben a védendő táji tulajdonságok, ezáltal segítséget adnak a megfelelő, területi vonzattal is bíró döntések meghozatalában. Vagy éppen rámutatnak arra, hogy az idők során egy-egy terület értékes tulajdonsága hogyan sérült, azaz a település fejlesztéspolitikáját is vezérelhetik annak érdekében, hogy egy-egy tájkarakter-terület állapota újra a kívánt szintet elérhesse. Egy tájkarakter vizsgálati dokumentáció tehát hasznos alapot nyújt minden településnek nemcsak ahhoz, hogy a lakosság jobban megismerhesse (és így jobban megszerethesse) települését, hanem fejlesztési irányokat, települési arculatot érintő kérdések megválaszolásához is, összefoglalva tehát alkalmas eszköz arra, hogy segítségével a településeket élhetővé és széppé formáljuk – mely végső soron mindannyiunk célja.

A fentiek értelmében a Településképi Arculati Kézikönyv nem kizárólag a lakott területekre koncentrál, hanem bemutatja a külterület sajátosságait is, kiemelve azokat a tulajdonságokat, melyek egy-egy területrészt különbözővé, netalán egyedivé tesznek. A jogszabályban meghatározott logika mentén építészeti javaslatokat azonban elsősorban a település lakott területeire tesz, végül pedig kiemel olyan példákat, melyek követendőek bizonyos tulajdonságuk szerint a későbbiekben építendő épületek építtetői számára.

2. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

A).....A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

Kalocsa város Bács-Kiskun megye nyugati részén, a Kalocsai járásban, Budapesttől mintegy 120 km-re fekszik. Területe 53,18 km², lakossága 16.136 fő. Közúton az 51. számú főúton, vasúton a Budapest-Kelebia vasútvonalhoz csatlakozó, 153. számú Kiskőrös-Kalocsa szárnyvonalon (a vonalon a személyszállítás jelenleg szünetel) közelíthető meg.

Hazánk nagy múltú városa az ősi időktől kezdve lakott, legkorábbi régészeti leletei egy i. sz. 300 körüli kelta település nyomait idézik. Kalocsa, mint település egyidős a magyar állammal, fejedelmi szálláshely, majd egyházi központ volt.

A 11. század elején épült földsánccal körülvett kalocsai várat a tatárjárás után kőből építettek újjá. A mezővárosi ranggal rendelkező település mindenkori földesura az érsek volt, mely egyházi tisztsége mellett sokszor országos közjogi méltóságot is viselt.

Kalocsa életében nagy törést jelentett a török megszállás. A lakosság egy része Felvidékre, másik része a mocsarakba menekült. Az érseki város faluvá zsugorodott a mocsarakkal körbevett vidéken. A törökvész után a településre lassan tért vissza az élet, a 18. század elején újra berendezkedő kalocsai érsekség betelepítésekkel próbálta növelni megfogyatkozott alattvalóinak számát. Az elkövetkezendő évtizedeken

Kalocsa lassan fejlődött, 1871-ben nagyközséggé alakult. Egy évtizeddel később, 1882-ben elérte a települést a vasútvonal, majd 1921-ben rendezett tanácsú város lett. A 18-19. században kialakult kalocsai népművészet (írás, hímzés, pingálás) az 1930-as években indult világhódító útjára.

A világháborúk viszontagságai után, 1945-ben megszűnt az érsekség gazdasági és kulturális hatalma, az uradalmi földeket felosztották. Gyors iparosítás és szocialista átszerveződés kezdődött. 1949-ben létrejött a Kalocsai Állami Gazdaság. Az Kalocsai laktanya és a hozzá tartó nagy kiterjedésű katonai repülőtér kiépítése az 1950- es évek elején kezdődött meg.

Az 1960-es évek elején jelentős mezőgazdasági fellendülés kezdődött, Kalocsa és a környék mezőgazdasági üzeminek összefogásával kialakult az ország egyik legjelentősebb fűszerpaprika termesztési körzete, új könnyűipari üzemek alakultak ki, majd a 1990-es évektől infrastrukturális beruházások kezdődtek.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

B).....ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint a településkép

„a település vagy településrész épített és természeti környezetének vizuális megjelenése”.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény szerint a településkép védelme

„... a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti.”

Ahhoz azonban, hogy Kalocsa településképét védeni tudjuk, meg kell határozni, mire is irányul majd a védelem, hogyan írható le a község településképe szempontjából. Elsőként megállapítható, hogy a fenti fogalommagyarázatot kiegészítve településképnek tekintjük azt a látványt, amelyet a település felé tekintve a domborzat, az épületek és a növényzet összessége ad ki. Fontos továbbá megjegyezni, hogy a településkép nem állandó, külső tényezők (pl. évszakok) és a lakosok folyamatosan alakíthatják, változtathatják akár kedvező, akár kedvezőtlen irányba.

A településképet máshogy érzékeli egy gyalogos, máshogy az, aki vonattal vagy gépkocsival érkezik meg. Máshogy látja egy helyi lakos, és máshogy az egyszerű átutazó. Mászt lát az, aki magaslati pontból, vagy esetleg repülőről tekint le a településre, mászt az, aki a házak között sétál. A településkép meghatározása ezért mindenképp szubjektív módon történhet csak.

Ha megtaláljuk a fő nézőpontokat, ahonnan a legtöbben vagy a leggyakrabban tekintenek Kalocsára, megtaláljuk egyúttal azokat a kritikus pontokat, melyek a legmeghatározóbbak a településkép szempontjából. Ha e területek gondozására, megőrzésére vagy fejlesztésére nagyobb figyelem fordul, az az egész település megítélésére kedvező hatással lesz.

.....TELEPÜLÉSHÁLÓZAT ÉS TELEPÜLÉSSZERKEZETI ÖSSZEFÜGGÉSEK

A város az ún. kalocsai göröndre épült. A görönd a környező terület szintjénél valamivel magasabban fekvő terület, amely az átlagos szintű árvizek esetén is szárazon marad, így állandó tartózkodásra alkalmas volt. A kalocsai Sárköz településeinek túlnyomó része is göröndökre települt. A kalocsai görönd tulajdonképpen több göröndből áll, amelyek a mai Szentháromság tér központból sugár irányban, dél-délnyugattól keletig helyezkednek el. A kalocsai göröndöt alkotó kisebb göröndöket eredetileg vagy vízfolyások, mocsaras területek (Árpás, Kígyós, Lepcsobora vagy Légcsobora stb.), vagy mélyebben fekvő szárazulatok választották el egymástól.

A középkori Kalocsa a belvárosi göröndön alakult ki, amely legjobban volt védve a gyakori vízjárásoktól, mivel ez a terület emelkedett ki legmagasabban a környezetéből és megfelelő nagyságú volt ahhoz, hogy a középkori Kalocsát befogadja. Tulajdonképpen két párhuzamos utcából (a mai Szent István király út, és a Hunyadi János utca), továbbá az utcák északi végén, a görönd legmagasabb pontján lévő nagyobb térből (a mai Szentháromság tér, illetve a Szent István király út és a Hunyadi utca eleje a Belvárosi Általános Iskola

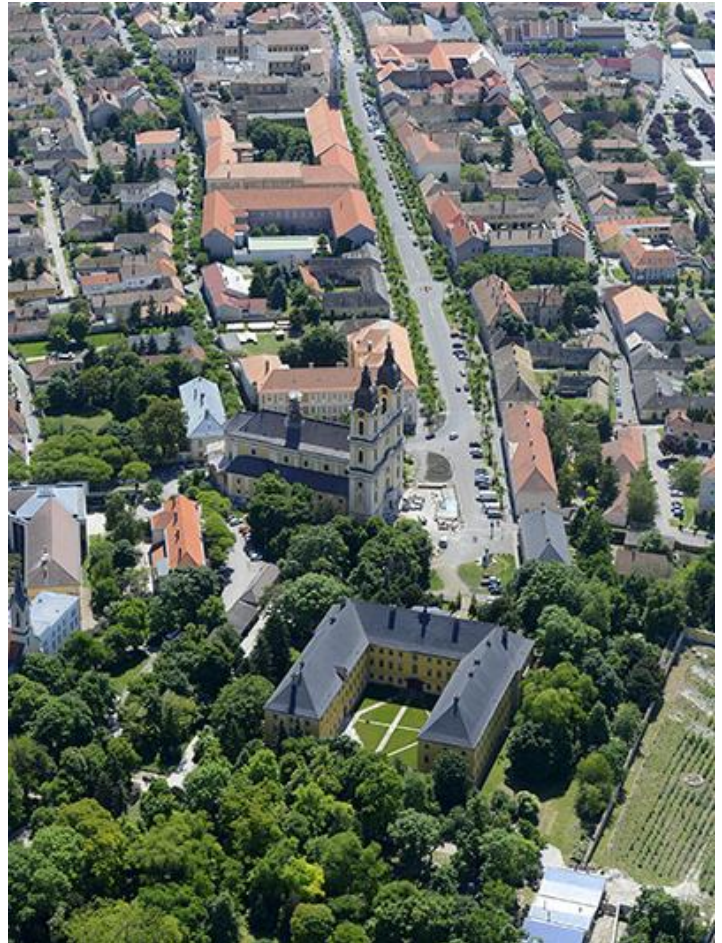
épületéig) állt. A téren helyezkedtek el az egyház épületei, az érseki vár, a főszékesegyház, a városi plébániatemplom és egy kápolna. A plébániatemplom és a kápolna közötti terület a temető.

Az utcákról és az épületekről nagyon kevés információ maradt fenn, melyek egy része már a török megszállás idején keletkezett. Két utca neve, valószínűleg azonos volt az 1548-as török adóösszeírásban szereplő utcanevekkel. A nagyobbik utca (a mai Szent István király út) Nagy utca, a kisebbik (a mai Hunyadi János utca) Kis utca nevet viselhette.

ÉRKEZŐ SZEMSZÖGÉBŐL VALÓ FELTÁRULÁS

A település városképi jelentőségű útvonalai már a történeti térképeken is szereplő, földrajzi-történeti adottságok alapján alakultak ki. Struktúráját megtartva máig képviseli egykori településtípusának karakterjegyeit.

Kalocsa esetében fontos megemlíteni a vízi úton és vasúton érkezők szemszögéből való feltárulást. Európa egyik legfontosabb vízi folyosóján, a Dunán érkező turisztikai folyamhajok Magyarországon Esztergom, Budapest és Mohács mellett Kalocsán kötnek ki, ahonnan a Meszesi úton jutnak el a városba. A vasutat választók esetében a népművészeti motívumokkal díszített vasútállomáson keresztül közvetlenül a településszövetbe történik az érkezés.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

TELEPÜLÉSKÖZPONTBÓL MEGJELENŐ LÁTVÁNY

Kalocsa településképét – síkvidéki elhelyezkedése miatt – elsősorban mesterséges elemek, azaz az épületek határozzák meg. A domborzati viszonyokból adódik, hogy olyan magaslatok nem találhatóak, amelyekről a település felülnézetből, madártávlatból látható lenne. Ugyanakkor az alacsony, lágyszárú növényzet (gyep, szántó) oldalirányból nem takar, így a város sziluettje távolról is jól látható.

A többségében földszintes lakóházak tömegéből Kalocsa templomai és az Érsekkerti víztorony emelkedik ki, melyek tornyai az Alföld síkvidéki területén már messziről hirdetik a lakott terület jelenlétét. A település legnevezetesebb épülete a barokk stílusban épült, 1738-ban felszentelt kalocsai Nagyboldogasszony főszékesegyház.

.....UTCAKÉPEK

Egy település utcaképében a lakóépületek képviselik a legnagyobb arányt, ugyanakkor arculatát mégsem egyedi lakóépületeivel jellemezhetjük. Kiemelt épületei, épület-együttese, azonos karakterjegyeket viselő utcaszakaszai adnak egyediséget számára.

Helyi védett struktúrák és városképi jelentőségű területek kerültek lehatárolásra, városképi jelentőségű útvonalak lettek kijelölve, melyeknél az utcaképi megjelenés elsődleges feladattá válik. Nem feledkezhetünk el azonban a növényzet szerepéről sem. Fasorokkal beültetett útvonalak, gazdag zöldfelületekkel rendelkező intézménykertek válnak meghatározó elemekké, átvéve a mögöttük megbújó épületek utcaképi szerepét. A művi elemek elsődleges szerepe azonban tagadhatatlan, növényzettel finomított látványnál is nagy hangsúly van egy-egy kerítés, oszlop, szobor, homlokzatrészlet művességén.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

C).....ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKARAKTER

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint a településkarakter

„az épített és a természeti környezet településképi jellemzőinek összessége, így a természetes környezet, a település megjelenése a tájban, a településszerkezet, a jellegzetes épülettípus, a tömegformálás, a homlokzati kialakítás, az anyaghasználat és növényzet”

Kalocsa karakterét elsősorban alföldi elhelyezkedése, a Duna menti fekvése, történelmi múltja és a városrészek épített környezetének eltérő jellege határozza meg. Az egykori mezőváros magvát alkotó történelmi településrészek organikusan fejlődött képet mutatnak, utcái a kisebb terepalakulatokhoz igazodnak, míg a később tervezett városrészek alaprajza jóval merevebb, tudatosabb.

A településmagot a katolikus egyház jóvoltából a 18. század második felében épült barokk középületek jellemzik. Számos átalakítás ellenére a Szentháromság tér mindmáig megőrizte barokk arculatát, a hozzá kapcsolódó Szent István király, Tomori Pál, Hunyadi János utcák beépítése, telekstruktúrája is meghatározó.

Az épített környezet markáns elemei a templomok, kápolnák és víztornyok, melyek tornyai az Alföld síkvidéki területén már messziről hirdetik a lakott területek jelenlétét. A település legnevezetesebb épülete és egyben jelképe a barokk stílusban épület, 1738-ban felszentelt kalocsai Nagyboldogasszony főszékesegyház.

A város központi tere és egyben legmagasabban fekvő része a megközelítőleg egy hektár kiterjedésű Szentháromság tér. A teret a közepén álló Főszékesegyház uralja körülvevő a legfontosabb egyházi épületekkel: Érseki kastély, egykori Papnevelde, Jóságigazgatóság, Kanonoki házak.

A tértől déli irányban található a Szent István király út, a város egyik fő kereskedelmi és igazgatási központja. A város legrégebbi már a középkorban is meglévő utcája, melynek két oldalát jellegzetes ostorfa (*Celtis occidentalis*) fasor kíséri. Az utca Szentháromság tér felőli részén vegyes beépítésben, földszintes barokk házak húzódnak. Az azt követő szakaszt egy- és kétemeletes épületek alkotják eklektikus ornamentikával. Az utcakép domináns eleme a Városháza gazdag díszítésű szecessziós épülete. A képet változatos eklektikus és szecessziós homlokzatok zárják.

A Tomori Pál utcát zárt sorú beépítésben, földszintes polgárházak alkotják. Jellegzetességük az egyenes záródású szárazkapuk és kapuépítmények. A Hunyadi János utcában főként földszintes polgárházak és egy- vagy kétemeletes eklektikus közintézmények találhatóak.

3. ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

Jelen fejezetben a településképi szempontból meghatározó területek kerülnek bemutatásra. A jogszabályokban szereplő fogalommagyarázat szerint:

„településképi szempontból meghatározó terület: jellegzetes, értékes, hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert hordozó vagy meghatározó település, vagy egy település ilyen jellemzőkkel bíró lehatárolható településrésze;”
[314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2.§ 9c. pont]

A mi olvasatunkban a településképi szempontból meghatározó terület három különböző lehatárolás halmazaként fogható fel:

- A meghatározó területek közé elsősorban be kell sorolni valamennyi művi és természeti értéket, amely védettsége okán olyan minőséget hordoz, amely miatt méltán tartható meghatározónak. A műemléki, régészeti értékek mellett a természeti elemek alkotják ezt a kategóriát, amely területeket a településképi védelméről szóló 2016. évi LXIV. törvény településképi szempontból kiemelt területként aposztrofál.
- A másik az ún. történeti települési terület, amely a Második Katonai Felmérés térképein már települési térségként jelenik meg. Ez képviseli azt a településmagot, amely köré a mai település kiépült, ennek szerkezete mutat hagyományos utcavonalak közé szerveződő tömbstruktúrát, melyen belül az egykori telekszerkezet is kirajzolódik. Magyarországi viszonylatban településeink döntő többségénél ez az alap ma is kimutatható.
- A harmadik szint egy településen áthaladó szemszögéből vizsgálja a látványt. Ami számára feltárul, azt azonosítja a településsel. Kiemelt szerepet kapnak a látványban az ún. településkapuk. Ezek azok a pontok, ahova a települési szövetbe belép a látogató, és a váltás nyomán az első benyomásokat megszerzi. Attól függően, hogy gépkocsival, gyalog, kerékpárral, vonattal, vagy hajóval érkezünk, más-más szerepe van a vonal-mentiségnek és a pontszerűségnek. Míg a vonattal érkező számára csak az állomáson tudatosul, hogy megérkezett, addig a személygépkocsival utazó már a várostáblától kezdve tisztában van azzal, hogy hol jár. A közismert városokról az ember fejében él egy kép, amelyik a látnivalókat mutatja, a város azonban nem csak ebből áll. A látnivalók által ismert képet árnyalja az út során megszerzett ismeret, ami a várost éppúgy meghatározza, mint védett értékei. Kitüntetett szerepe van tehát az áthaladók útvonalainak, és ezért kell ezekre, az utakat szegélyező ingatlanok arculatára odafigyelni.

A meghatározó terület egész településre való kiterjesztésére a jogszabály ugyan lehetőséget teremt, azzal azonban csak akkor érdemes élni, ha valóban minden területre a közigazgatási határnak az előbbi elemek valamelyikével érintett. Az érintettség eldöntéséhez adatok feldolgozása, helyi értékek felmérése és elemzése vezet. A továbbiakban ennek első állomása, az értékleltár elkészítése következik. A lista a nemzetközi, illetve országos szintű elemek közül az adatszolgáltatásban szereplő, nyilvántartott, védett értékeket mutatja be. A település szintjén valamennyi érték beazonosítása megtörténik, összhangban az alábbiakban szereplő jogszabályi követelményekkel:

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 85/A.§ szakasza kimondja:

„(1) Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Ha a településfejlesztési koncepció készítésekor nem készült, vagy a rendezés alá

vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni. Nem kell örökségvédelmi hatástanulmányt készíteni, ha az Étv. 8. § (2) bekezdése szerinti véleményezési eljárásban az illetékes államigazgatási szerv véleménye szerint a rendezés alá vont terület örökségvédelmi szempontból nem érintett.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.”

Az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 68. § (2)

„(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány kidolgozása során

...

c) településképi rendelet helyi védelmi előírásainak meghatározásához a 12. melléklet 1. pont d) alpontjában meghatározott értékleltárt teljes körűen;

...

a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben kell elkészíteni.”

A települési örökségvédelmi hatástanulmány tartalma című 12. melléklet 1. pont d) alpontja kimondja:

„d) A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:

da) településszerkezetet,

db) telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést,

dc) utcaképet vagy utcakép részletet,

dd) egyéb településkarakter elemeket,

de) építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,

df) táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,

dg) szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.”

Az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 69. § (1) bekezdése kimondja:

„(1) A települési örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséről a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz és a településképi rendelet készíttetője köteles gondoskodni.”

A fenti jogszabályi alapján készült értékleltár alapján kerül a helyi védelem meghatározásra, valamint alapjául szolgál a településkép szempontjából meghatározó terület kijelölésének.

A).....TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

A településképi szempontból meghatározó építészeti értékeket a műemlékek és régészeti lelőhelyek mellett a helyi művi értékek és a történelmi múltjuk vagy térbeli elhelyezkedésük folytán kiemelkedő területek alkotják.

.....MŰEMLEKI ÉRTÉKEK

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény megfogalmazása szerint műemléknek nevezzük

„15. Műemlék: olyan nyilvántartott műemléki érték, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

17. Műemléki érték: minden olyan építmény, történelmi kert, történelmi temetkezési hely, vagy sajátos terület, valamint ezek maradványa, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozás-tudata szempontjából országos jelentőségű történelmi, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt.”

Kalocsa műemlékekben gazdag település. Területén 22 db műemlék, 18 db műemléki környezet és 1 db műemléki jelentőségű terület található.

A következő táblázat részletesen tartalmazza a műemléki értékleltár elemeit. A 2017. júniusi állapotot tükröző táblázat a 314/2012..(XI. 8.) Korm. rendelet 9. mellékletének 17. sorában adatszolgáltatóként nevesített, megyei kormányhivatal örökségvédelmi hatáskörében eljáró járási hivatala által szolgáltatott, a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 71.§ (1) bekezdése szerinti központi, közhiteles nyilvántartás alapján készült.

NYILVÁNTARTOTT MŰEMLEKEK							
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI ÜGYIRATOK	HELYRAJZI SZÁM
576	13535	Asztrik tér 3.	Zárda	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1050
576	13599	Asztrik tér 7.	Leánynevelő intézet	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1057/1
570	16930	István király u. 6.	Pince	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	361/1, 361/2
8698	19261	Kalocsa	Kalocsa, Műemléki jelentőségű terület ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1064/2, 1065, 1066, 1018, 363, 367, 368, 369/1, 369/2, 370, 376, 378, 379, 382, 383/2, 385/2, 396, 414, 415, 416, 351, 266/4, 73, 23, 24, 25, 26/1, 26/3, 30/2, 31, 32, 33, 34/5, 38, 1020, 1067, 26/2, 1068, 1070/27, 1070/28, 1139, 1140/2, 1141, 1142/2, 1146, 1147, 1150, 1151, 1152, 1155, 1156, 1157/1, 1157/2, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165/1, 1166, 1167/2, 1167/1, 1007, 1004/3, 1005, 541, 1004/1, 1003/1, 1002, 373, 374, 375, 384, 417, 418, 419/4, 420, 421, 422, 331/10, 349, 331/9, 350, 216, 215, 205, 70, 69, 67, 66, 64, 63, 62, 60/1, 60/2, 59, 57, 56, 54, 53, 52, 51, 43/2, 41, 39/1
584	23786	Kalocsa	Kanonokház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1004/3, 1005, 1007, 1018, 1019/1, 1019/3, 1021, 1023, 1049/2, 1057/1, 1058, 1059, 1060/1, 364, 541

NYILVÁNTARTOTT MŰEMLEKEK							
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI ÜGYIRATOK	HELYRAZI SZÁM
576	23787	Kalocsa	Zárda, templom (Szent József) és leánynevelő intézet ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1004/3, 1005, 1007, 1018, 1019/1, 1019/3, 1021, 1023, 1043/21, 1043/23, 1043/24, 1044, 1045, 1046/1, 1046/2, 1047, 1049/1, 1049/2, 1058, 1059, 1060/1, 364, 541
567	23789	Kalocsa	Egyemletes sarokház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1002, 1003/1, 1004/1, 1005, 1018, 1019/1, 1019/3, 1019/4, 1049/2, 1050, 25, 362, 363, 367, 368, 541
566	23791	Kalocsa	Lakóház (Liszt Ferenc Zeneiskola) ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1019/1, 1019/3, 1019/4, 19, 21, 22, 25, 266/1, 361/1, 361/2, 363, 364, 367
577	23792	Kalocsa	Érseki istálló ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1043/39, 1044, 1047, 1049/1, 1057/1, 1043/32
568	23793	Kalocsa	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1019/3, 19, 20, 23, 24, 25, 266/1, 31, 32, 33, 34/5, 361/2, 362
569	23794	Kalocsa	Nagyszeminárium (Tomori Pál Főiskola) ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1019/1, 1019/3, 1019/4, 19, 21, 22, 25, 266/1, 361/1, 361/2, 363, 364, 367
570	23796	Kalocsa	Huber-ház (Paprikamúzeum) ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			18, 19, 21, 266/1, 359, 360, 362, 363, 369/1, 369/2, 367
572	23799	Kalocsa	volt Jezsuita rendház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			10, 11, 14, 266/1, 3/3, 353, 356, 357, 363, 382, 383/2, 384, 4, 7, 8, 354
573	23801	Kalocsa	Gimnázium (Szent István Gimnázium) ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			2/1, 266/1, 3/3, 352, 354, 355, 363, 383/2, 385/2, 396, 414, 415, 416, 417, 418, 384
574	23803	Kalocsa	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			11, 12, 13, 15/2, 266/1, 355, 356, 357
578	23804	Kalocsa	Szentháromság oszlop ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1019/1, 1019/3, 22, 24, 25, 266/1, 362, 363, 364
579	23806	Kalocsa	Érseki székesegyház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1018, 1019/3, 1019/4, 1020, 1021, 1023, 1049/2, 1050, 22, 24, 25, 266/1, 362, 363, 364
580	23807	Kalocsa	Érseki palota ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1019/1, 1019/3, 1020, 1021, 1022/1, 1024, 1043/27, 1043/32, 1047, 1048, 1049/1, 1049/2, 1050, 1057/1, 1067, 25, 1065
581	23809	Kalocsa	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1018, 1019/1, 1019/3, 1020, 1022/1, 1049/2, 1050, 25, 26/1, 26/2, 1023
582	23811	Kalocsa	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1018, 1019/1, 1019/3, 1020, 1023, 1049/2, 1050, 25, 26/1, 26/2, 1022/1

NYILVÁNTARTOTT MŰEMLEKEK							
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI ÜGYIRATOK	HELYRAJZI SZÁM
			környezete				
583	23812	Kalocsa	Érseki jószágkormányzó ság ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			1018, 1019/1, 1019/3, 1019/4, 1020, 1021, 22, 23, 24, 26/1, 26/3, 30/2, 31, 364
566	2205	Szent István király utca 2-4.	Lakóház (Liszt Ferenc Zeneiskola)	Műemlék	II.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	362
567	2204	Hunyadi János u. 2.	Egyemletes sarokház	Műemlék	I.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	364
568	2207	Szent István király utca 1.	Lakóház	Műemlék	I.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	21, 22
569	2208	Szent István király utca 2-4.	Nagyszeminárium (Tomori Pál Főiskola)	Műemlék	II.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	362
570	2209	Szent István király utca 6.	Huber-ház (Paprikamúzeum)	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	361/1, 361/2
571	2210	Szent István király utca 14.	Szent István úti Általános Iskola	Műemlék (nyilvántartott)	III.		357
572	2211	Szent István király utca 18.	volt Jezsuita rendház	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM, 13336/1963. ÉM	355, 354
573	2212	Hunyadi János u. 23-25.	Gimnázium (Szent István Gimnázium)	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	353
574	2213	Szent István király utca 21.	Lakóház	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	14
576	2202	Asztrik tér 3.	Zárda, templom (Szent József) és leánynevelő intézet	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1050, 1057/1
577	2206	Kunszt József utca 12.	Érseki istálló	Műemlék	II.	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1046/1, 1046/2, 1045
578	2214	Szenháromság tér	Szenháromság oszlop	Műemlék	II.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1019/4
579	2215	Szenháromság tér	Érseki székesegyház	Műemlék	I.	1600-17/1951. KM, 863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1019/1

NYILVÁNTARTOTT MŰEMLÉKEK							
TÖRZSSZÁM	AZONOSÍTÓ	CÍM	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI ÜGYIRATOK	HELYRAZI SZÁM
580	2216	Szentháromság tér 1., Deák Ferenc utca 2., Szentháromság tér 1. - Deák Ferenc utca 2.	Érseki palota	Műemlék	I.	1600-17/1951. KM, 863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1023
581	2217	Szentháromság tér	Lakóház	Műemlék	II.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1021
582	2218	Szentháromság tér	Lakóház	Műemlék	II.	8490/1965. ÉM	1021
583	2219	Szentháromság tér 4.	Érseki jószágkormányzó ság	Műemlék	I.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	25
584	2201	Asztrik tér 1.	Kanonokház	Műemlék	I.	863-0246/1952. KM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	1050
6800	2203	Eszperantó u.	Érseki magtár	Műemlék	II.		1043/22
8698	2220	Kalocsa	Kalocsa, Műemléki jelentőségű terület	Műemléki jelentőségű terület		I. Mh. 1741/1972. ÉVM 48011/1972. MM	1067, 1065, 1026, 1043/35, 1043/48, 1043/43, 1043/47, 1043/46, 1043/45, 1043/44, 1043/42, 1043/41, 1043/40, 1043/38, 1043/37, 1043/24, 1043/49, 1043/50, 1043/51, 1043/3, 1043/4, 1043/5, 1043/7, 1043/6, 1043/8, 1043/9, 1043/10, 1043/11, 1043/14, 1043/15, 1029, 1025, 1064/2, 1027/3, 1027/2, 1027/7, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 1019/1, 1021, 1023, 1043/22, 1045, 1046/1, 1046/2, 1050, 1057/1, 1019/4, 21, 22, 25, 353, 354, 355, 357, 361/1, 361/2, 362, 364, 266/4, 1027/4, 1027/5, 1028, 1030, 1031, 1032, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1033/1, 1042/1, 1042/2, 1042/3, 1042/4, 1042/5, 1042/6, 1042/7, 1042/8, 1042/9, 1040, 1041, 1042/10, 1042/11, 1042/12, 1033/2, 1043/17, 1043/29, 1043/18, 1043/26, 1043/25, 1043/23, 1043/21, 1043/30, 1043/31, 1044, 1043/39, 1043/32, 1043/27, 1048, 1047, 1024, 1049/1, 1060/4, 1060/3, 1060/1, 1060/5, 1064/1, 1, 266/1, 356, 358, 360, 359, 1018, 1059, 1058, 1049/2, 1022/2, 1022/1, 1020, 23, 20, 19, 18, 16/2, 16/1, 15/1, 12, 3/3, 3/4, 2/1, 73, 351, 352, 14, 363, 15/2, 24, 1019/3, 2/2, 10

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény megfogalmazása szerint műemléknek nevezzük

„35. Régészeti lelőhely: földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatók.”

Az adatszolgáltatások alapján a 112 db régészeti lelőhely található Kalocsa közigazgatási területén, melyek mindegyike szakmai védelem alatt áll. Lelőhelyek a város bel- és külterület egyaránt előfordulnak.

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK								
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELŐHELYSZÁM	AZONOSÍTÁTLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK	HRSZ
27501	Kalocsa	1		Tomori Pál u. 1.	szakmai			32, 21, 22, 34/1, 31, 23, 34/2, 34/4, 34/3, 38, 33, 34/5
27502	Kalocsa	2		István Király út 19.	szakmai			360, 358, 357, 359, 266/1
27504	Kalocsa	4		Hunyadi utca	szakmai			369/1, 369/2, 367, 370, 361/1, 363
34121	Kalocsa	5		Nagyszeminárium	szakmai			361/2, 361/1, 266/1, 362
34122	Kalocsa	6		István király u. 16-22.	szakmai			353, 355, 354, 266/1
34123	Kalocsa	7		Banyasziget	szakmai			012/40, 012/41
34124	Kalocsa	8		Hunyadi u. 24.	szakmai			416, 413, 415, 398, 396, 414, 400, 412, 363, 385/2
34125	Kalocsa	9		Kisnána-Gombolyagi híd	szakmai			054/20, 048/11, 048/13, 048/12, 053, 048/14
34126	Kalocsa	10		Nagynána-Gombolyagi út-Homokgyőr	szakmai			1350/17, 1350/26, 0101/5, 1350/13
34127	Kalocsa	11		Malomszeg	szakmai			0291/11, 0291/10
34128	Kalocsa	12		Negyvenszállás	szakmai			0291/28
34129	Kalocsa	13		Papszállás-Nemespárháza	szakmai			0162/1
34130	Kalocsa	14		Szentháromság tér DK-i része	szakmai			364, 367, 363, 362, 1019/3
34131	Kalocsa	15		Új-Drágszél puszta-Szenthát	szakmai			0453/9
34133	Kalocsa	16		Vörösszállás-Őstelek	szakmai			098/25
37523	Kalocsa	17		Kőégető	szakmai			0573/1, 0573/38, 0573/34, 0573/35, 0573/33, 0573/37, 0573/36, 0573/72
39667	Kalocsa	18		Szent István király út 12-14.	szakmai			357, 266/1, 356, 376, 378, 379, 382, 363, 355, 358, 360
41669	Kalocsa	19		Iszikra TSz	szakmai			1355/2, 1355/1, 1349/1, 1348/67, 1348/66, 1348/65
42420	Kalocsa	20		Ceglédi-kertek	szakmai			3133, 3130, 3123, 3125, 3128, 3145/1, 3127, 3131/2, 3124
45068	Kalocsa	21		Tomori Pál utca 48.	szakmai			208, 225, 224, 207, 223, 226
45069	Kalocsa	22		Malomszeg II.	szakmai			0291/28
45070	Kalocsa	23		Malomszeg III.	szakmai			0291/12, 0291/13
45071	Kalocsa	24		Péterháti-dűlő	szakmai			0301
45072	Kalocsa	25		Péterháti földek	szakmai			0357/3

RÉGÉSZETI LELOHELYEK								
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELOHÉLYSZÁM	AZONOSÍTATLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK	HRSZ
45080	Kalocsa	28		Péterháti föld, dellő	szakmai			0312/9
50107	Kalocsa	31		Babis-sarok, 21. lelőhely	szakmai			0101/7
50108	Kalocsa	32		Babis-sarok, 22. lh.	szakmai			0101/7
50109	Kalocsa	33		Alsó-Berke, 23. lelőhely	szakmai			0129/8, 0129/10
50110	Kalocsa	34		Drágszél-puszta, tehenészet, Nyugat, 24. lelőhely	szakmai			0376/4
50111	Kalocsa	35		Kisnánai-dűlő, 25. lelőhely	szakmai			054/25, 054/23, 054/22, 054/21, 054/24, 054/37
50112	Kalocsa	36		Péter-hát, Déli rész, 26. lelőhely	szakmai			0362/5
50113	Kalocsa	37		Kisnánai-dűlő, 27. lelőhely	szakmai			054/15, 054/14, 048/16, 048/17, 054/16, 048/15, 054/20, 054/37, 054/13, 048/18, 048/19, 053
50115	Kalocsa	38		Kisnánai-dűlő, Nyugat, 28. lelőhely	szakmai			048/8, 048/9
50116	Kalocsa	39		Dögtéri-dűlő, 29. lelőhely	szakmai			054/33, 054/4, 048/5, 054/34, 054/20, 053
50118	Kalocsa	40		Felső-Berke, 30. lelőhely	szakmai			0148/45, 0148/46, 0148/47, 0148/48
50120	Kalocsa	41		Dögtéri-dűlő, Észak, 31. lelőhely	szakmai			048/24, 053
50123	Kalocsa	43		Dögtéri-dűlő, 33. lelőhely	szakmai			054/38, 054/40, 054/10, 054/11
50124	Kalocsa	44		Dögtéri-dűlő, 34. lelőhely	szakmai			054/13
50126	Kalocsa	45		Kalocsai-dűlő, 35. lelőhely	szakmai			034, 089/3, 089/4, 088/4, 089/14, 089/5
50127	Kalocsa	46		Negyvenszállás-Kelet, 36. lelőhely	szakmai			0204/10
50128	Kalocsa	47		Negyvenszállás-Kelet, 37. lelőhely	szakmai			0203, 0204/12, 0204/11, 0204/10, 0201/7, 0201/5, 0201/6
50129	Kalocsa	48		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 38. lelőhely	szakmai			0204/12, 0204/11, 0204/10
50130	Kalocsa	49		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 39. lelőhely	szakmai			0204/13, 0204/12, 0204/32, 0204/33
50131	Kalocsa	50		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 40. lelőhely	szakmai			0204/13, 0204/14
50132	Kalocsa	51		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 41. lelőhely	szakmai			0204/19, 0204/20, 0204/21, 0204/22
50133	Kalocsa	52		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 42. lelőhely, Szigeti-dűlőtől Ny-ra	szakmai			0221/18, 0221/19
50134	Kalocsa	53		Negyvenszállás, Csemetekerti-dűlő, 43. lelőhely	szakmai			0221/19
50135	Kalocsa	54		Rókalyuka, 44. lelőhely	szakmai			0204/34, 0204/35

RÉGÉSZETI LELOHELYEK								
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELOHÉLYSZÁM	AZONOSÍTATLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK	HRSZ
50137	Kalocsa	55		Rókalyuka, ÉNy, 45. lelohely	szakmai			0204/30, 0204/31
50138	Kalocsa	56		Halom, Mácsai tanányától Ny-ra, 46. lelohely	szakmai			0245/23, 0313/1, 0245/24, 0245/22, 0249
50139	Kalocsa	57		Halom DNy, Felső-Városrét, 47. lelohely	szakmai			0330/26, 0330/27
50140	Kalocsa	58		Halom, Mácsai tanánytól Ny-ra, 48. lelohely	szakmai			0313/10, 0313/11, 0313/1
50141	Kalocsa	59		Halom-DNy, Felső-Városrét, 49. lelohely	szakmai			0312/18, 0312/19
50142	Kalocsa	60		Felső-Városrét, 50. lelohely	szakmai			0312/3
50143	Kalocsa	61		Papszállástól Ny-ra, 51. lelohely	szakmai			0148/26, 0148/25, 0148/24
50144	Kalocsa	62		Papszállástól Ny-ra, 52. lelohely	szakmai			0148/73, 0148/27
50145	Kalocsa	63		Papszállástól Ny-ra, 53. lelohely	szakmai			0148/21, 0148/22, 0148/74, 0148/54, 0148/53, 0148/46, 0148/47, 0148/48
50146	Kalocsa	64		Felső-Berke, 54. lelohely	szakmai			0148/47, 0148/48, 0148/46, 0148/43, 0148/45, 0148/44
50147	Kalocsa	65		Felső-Berke, 55. lelohely	szakmai			0148/66
50148	Kalocsa	66		Felső-Berke, 56. lelohely	szakmai			0148/66
50149	Kalocsa	67		Felső-Berke, 57. lelohely	szakmai			0148/66
50150	Kalocsa	68		Déllő, 58. lelohely	szakmai			0253/25
50151	Kalocsa	69		Déllő, 59. lelohely	szakmai			0253/32, 0253/33
50152	Kalocsa	70		Déllő, Kiskőrösi úttól É-ra, 60. lelohely	szakmai			0253/25
50153	Kalocsa	71		Negyvenszállás, Kelet, 61. lelohely	szakmai			0265/25, 0265/28, 0265/29, 0265/24, 4591, 4590, 4589/2, 0265/27
50154	Kalocsa	72		Felső-Berke, Nyugat, 62. lelohely	szakmai			0148/64, 0148/63, 0148/71
50155	Kalocsa	73		Felső-Berke, Délkelet, 63. lelohely	szakmai			0188/5, 0188/6, 0188/4
50156	Kalocsa	74		Felső-Berke, Délkelet, 64. lelohely	szakmai			0188/8, 0188/9, 0188/7
50157	Kalocsa	75		Felső-Berke, Délkelet, 65. lelohely	szakmai			0188/9, 0188/10, 0188/11, 0188/15, 0188/14, 0188/13
50163	Kalocsa	76		Felső-Berke, Kelet, 66. lelohely	szakmai			0148/13, 0148/14
50164	Kalocsa	77		Felső-Berke, Kelet, 67. lelohely	szakmai			0148/37, 0183
50166	Kalocsa	78		Felső-Berke, Kelet, 68. lelohely	szakmai			0148/19, 0148/18, 0148/17, 0148/16
50168	Kalocsa	79		Negyvenszállás, Kelet, 69. lelohely, Csemetekert ÉNy	szakmai			0201/2, 0201/3, 0201/4, 0201/5, 0201/6, 0201/7, 0201/1
50169	Kalocsa	80		Déllő, 70. lelohely	szakmai			0253/25

RÉGÉSZETI LELOHELYEK								
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELOHÉLYSZÁM	AZONOSÍTATLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK	HRSZ
50170	Kalocsa	81		Árendás-dűlő, 71. lelőhely	szakmai			0527/7
50172	Kalocsa	82		Árpás, 72. lelőhely	szakmai			0291/14, 0291/15
50173	Kalocsa	83		Árpás, 73. lelőhely	szakmai			0291/13, 0291/14, 0291/15
50174	Kalocsa	84		Kőégető, Kelet, 74. lelőhely	szakmai			0591/4
50177	Kalocsa	85		Kőégető, Kelet, 75. lelőhely	szakmai			0591/4
50182	Kalocsa	86		Kőégető, Kelet, 76. lelőhely	szakmai			0591/4
50183	Kalocsa	87		Csatorna-dűlő, 77. lelőhely	szakmai			0573/1
50184	Kalocsa	88		Csatorna-dűlő, 78. lelőhely	szakmai			0573/1
50185	Kalocsa	89		Csatorna-dűlő, 79. lelőhely	szakmai			0573/1
50186	Kalocsa	90		Csatorna-dűlő, 80. lelőhely	szakmai			0573/1
50187	Kalocsa	91		Csatorna-dűlő, 81. lelőhely	szakmai			0573/1
50188	Kalocsa	92		Kőégető, Nyugati rész, 82. lelőhely, Csatorna-dűlő, Dél	szakmai			0573/1
50189	Kalocsa	93		Kőégető, Nyugati rész, 83. lelőhely, Csatorna-dűlőtől DK-re	szakmai			0573/1
50190	Kalocsa	94		Sark-dűlő, 84. lelőhely	szakmai			0261/45, 0261/34, 0261/33
50191	Kalocsa	95		Telekalji-dűlő, 85. lelőhely	szakmai			0253/15, 0253/19
50192	Kalocsa	96		Felső-Városrét-Észak, 86. lelőhely	szakmai			0253/21
50196	Kalocsa	97		Felső-Városrét-Észak, 87. lelőhely	szakmai			0253/21
50197	Kalocsa	98		Szakmári határ, 88. lelőhely	szakmai			0188/30, 0188/29, 0188/27, 0188/28, 0188/31
50198	Kalocsa	99		Szakmári határ, 89. lelőhely	szakmai			0188/12, 0188/14, 0188/13
50199	Kalocsa	100		Teleki-dűlő, 90. lelőhely	szakmai			1348/65, 1348/66, 1348/67, 1348/16, 1350/12
50200	Kalocsa	101		Teleki-dűlő, É-i rész, 91. lelőhely	szakmai			1350/5, 1350/4, 1350/12, 1350/13, 0101/7
50201	Kalocsa	102		Teleki-dűlő, ÉNy-i rész, 92. lelőhely	szakmai			1350/5
50202	Kalocsa	103		Teleki-dűlő és a Vajas-fok között, 93. lelőhely	szakmai			1350/5
50203	Kalocsa	104		Teleki-dűlő és a Vajas-fok között, 94. lelőhely	szakmai			1350/5
50205	Kalocsa	105		Teleki-dűlő és a Vajas-fok között, 95. lelőhely	szakmai			1346/6
50207	Kalocsa	106		Kisnánai-dűlő, Északkelet,	szakmai			054/28, 054/27, 054/26, 054/37, 054/10, 054/11

RÉGÉSZETI LELOHELYEK							
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELOHELYSZÁM	AZONOSÍTATLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK
				96. lelőhely			
50208	Kalocsa	107		Miskei út, Rudi tanyától É-ra, 97. lelőhely	szakmai		0371, 0372
50209	Kalocsa	108		Péter-hát, Rudi tanyától Ny-ra, 98. lelőhely	szakmai		0376/21, 0376/22, 0376/19, 0376/20
50210	Kalocsa	109		Öntözött terület, Drágszél, Holt-Vajastól K- re, 99. lelőhely	szakmai		0376/4
50213	Kalocsa	110		Drágszél-pusztá, volt Á. G. tehenészet-Kelet, 100. lelőhely	szakmai		0382/11, 0382/10, 0406/2, 0401/6, 0382/9, 0376/4
50214	Kalocsa	111		Mogyorós-dűlő, Észak, 101. lelőhely	szakmai		0382/8
50215	Kalocsa	112		Mogyorós-dűlő, Észak, 102. lelőhely	szakmai		0382/8
50216	Kalocsa	113		Jármű Szövetkezettől ÉK- re, 103. lelőhely	szakmai		0119/12, 0119/11, 0119/10, 0119/9, 0119/8
82301	Kalocsa	114		Középkori településmag	szakmai		1049/1, 1046/2, 1047, 1046/1, 1043/32, 1043/43, 1043/35, 1026, 1048, 1043/27, 1024, 1057/1, 1050, 1018, 1005, 1049/2, 1023, 301, 298, 269/3, 269/1, 270, 269/2, 267, 271, 266/5, 268, 519, 363, 518, 520, 521, 303, 300, 305, 299, 296, 273/2, 2949/4, 383/2, 291, 272, 297, 528, 527, 525, 526, 529, 530, 295, 293, 294, 871/2, 292, 523, 265, 2990/5, 264, 34/2, 34/4, 34/3, 206, 54, 55, 41, 43/2, 34/1, 37, 23, 43/1, 47, 16/1, 15/2, 51, 18, 16/2, 39/1, 38, 40, 39/2, 33, 36, 28, 20, 21, 99, 266/1, 82, 81/5, 83, 415, 3188, 84, 79, 86/2, 81/3, 81/4, 85, 19, 34/5, 32, 361/2, 359, 257, 29, 30/1, 30/2, 31, 81/2, 50, 48, 49, 78/4, 74, 52, 53, 379, 13, 14, 385/1, 383/1, 58, 381, 386, 393, 98, 258, 3175, 103, 108, 109, 148, 112, 107, 110, 162, 163, 161, 259, 260, 256, 263, 154, 152, 155, 159/1, 160, 159/2, 158, 157, 156, 153, 106, 255, 254, 3180, 3181/1, 96, 3181/2, 261, 262, 151, 149, 150, 3184/1, 3177, 3176, 3179, 3178, 104, 118, 119, 116, 122, 111, 113, 114/2, 114/1, 115, 117, 137, 3185, 3187, 3184/2, 3186, 3183, 3182, 121, 102, 101, 120, 124, 100, 193, 133, 97, 140, 139, 141, 136, 138, 231, 233, 227, 197, 196, 230, 234, 235, 143, 192, 239, 236, 178, 123, 125, 128, 127, 129, 132, 131, 130, 126, 172, 191, 190/2, 190/1, 194, 195, 179, 134, 135, 181, 229, 284, 285, 286, 316, 248, 251, 252, 253, 275, 274, 277, 276, 278, 237, 238, 283, 282, 315, 312, 281, 280, 279, 314, 313, 308, 307, 310, 306, 311, 302, 304, 243, 240, 242, 244, 247, 273/1, 246, 245, 249, 250, 409, 406, 410, 431, 432, 430, 434, 401, 397, 403, 402, 405, 189, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 174, 173, 176, 175, 169, 167, 182, 184, 185, 186, 187, 241, 177, 188, 225, 207, 209, 226, 228, 416, 413, 398, 396, 414, 400, 412,

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK							
AZONOSÍTÓ	TELEPÜLÉS	LELŐHELYSZÁM	AZONOSÍTATLAN	NÉV	VÉDELEM	BÍRSÁG KATEGÓRIA	VÉDÉSI JOGI AKTUSOK
							HRSZ
							385/2, 356, 378, 382, 358, 360, 15/1, 12, 3/3, 2/1, 352, 354, 357, 355, 353, 208, 183, 164, 168, 170, 171, 165, 180, 10, 166, 541, 384, 417, 421, 331/10, 349, 60/1, 60/2, 59, 57, 56, 395, 408, 407, 411, 419/2, 419/3, 404, 425, 424, 423, 429, 426, 435, 433, 436, 438, 391/2, 439, 440, 437, 443, 441/2, 448, 447, 444, 441/1, 442, 392, 394, 81/1, 78/5, 86/1, 78/2, 78/1, 87, 377, 1001, 387, 371, 372, 380, 391/1, 390, 391/3, 389, 388, 344/1, 80, 450, 202, 203, 68/1, 71, 68/4, 201, 89, 77, 76, 75, 61, 88, 60/3, 94, 92, 91, 199, 200, 72, 68/3, 65, 68/2, 90, 214/2, 505, 503, 331/2, 331/1, 325, 326, 328, 324, 490, 454, 323, 321, 337/1, 322, 327, 330, 289, 501, 504, 507, 506, 320, 319, 508, 318, 458, 463, 459, 462, 509, 510, 511, 512, 427, 451, 446, 453, 449, 452, 495, 494, 492, 491, 493, 496, 498, 497, 500, 428, 287, 288, 514, 445, 515, 467, 513, 317, 499, 502, 331/5, 347, 338, 342, 331/4, 336, 343/2, 331/7, 331/8, 345/1, 266/2, 266/3, 212, 219, 213, 337/2, 222, 221, 211, 217, 345/6, 348/2, 331/6, 331/3, 346, 210, 198, 95, 93, 146, 145, 516, 517, 469, 468, 522, 1025, 1, 266/4, 224, 223, 376, 369/1, 369/2, 367, 368, 370, 27, 26/1, 26/3, 1022/2, 1022/1, 1020, 3/4, 73, 351, 364, 362, 22, 361/1, 1019/4, 1019/1, 1021, 25, 24, 1019/3, 2/2, 1004/1, 1003/1, 1002, 373, 374, 375, 418, 419/4, 420, 422, 331/9, 350, 216, 215, 205, 70, 69, 67, 66, 64, 63, 62, 26/2
84551	Kalocsa	115		Székesegyház	szakmai		1019/3, 1019/1, 1019/4, 1018
84553	Kalocsa	116		Érseki vár	szakmai		1019/3, 1021, 1049/2, 1023
70301	Uszód	37		Uraság-földje-köztli út	szakmai		098/2, 097/56, 021/27, 021/10
50122	Uszód	56		Simon-tag, 32. lelőhely	szakmai		054/38, 065, 064/4, 066, 067/10, 067/11

HELYI EGYEDI ÉRTÉKEK

Helyi művi értékek közül kiemelkednek azok az egyedi elemek, melyeket a település lakói maguk jelöltek ki helyi védelemre érdemesnek. A védettség oka, hogy olyan közhasználatú, építészeti szempontból is kiemelkedő épületekről van szó, melyek a település egésze számára jelentőséggel bírnak, és mindennapi használatban vannak a lakosság szélesebb körében. Ezen művi értékekre a településképi rendelet területi és egyedi építészeti településképi követelményeket egyaránt megfogalmaz. Felsorolásuk az alábbi táblázatban található.

HELYI VÉDETT ÉPÜLETEK			
SZÁM	CÍM	MEGNEVEZÉS	HELYRAJZI SZÁM
1	Alkony utca 8.	Újvárosi óvoda (volt iskola)	2926
2	Alkotmány utca 33.	Lakóház (Ecetgyári út sarok)	3260
3	Arany János utca 6.	Lakóház	330
4	Béke utca	Temető kápolna	2782
5	Béke utca	Kálvária	2783
6	Budai Nagy Antal utca 2.	Bagó Soós malom	2970/2
7	Búzapiac tér	Üzletház (volt malom)	72
8	Búzapiac tér 10.	Ipartestület (volt városi mértékhatóság hivatal)	94
9	Dózsa György utca 62.	Római katolikus plébánia	749
10	Dózsa György utca 64.	Eperfüldi (Szent Imre) templom	747
11	Erkel Ferenc utca 28.	Jó léptékű eklektikus épület	695
12	Hársfa utca 8.	Iskola	2661
13	Hosszú Antal utca 16.	Rokkantteleni volt gazdasági iskola (ma lakóház)	1985
14	Hosszú Antal utca 20.	Rokkantteleni kultúrház (ma lakóház)	2005
15	Hosszú Antal utca 23.	Rokkantteleni általános iskola	1895
16	Hunyadi János utca 11.	Belvárosi plébánia (volt családi kúria)	360
17	Hunyadi János utca 14.	Lakóház	376
18	Hunyadi János utca 20.	Református ház	382
19	Hunyadi János utca 30.	Nagy Lajos Könyvtár (volt zsinagóga)	414
20	Hunyadi János utca 43.	Volt Kristály vendéglő (volt Katolikus Kör)	347
21	Kígyó utca 11.	Lakóház	923
22	Kossuth Lajos utca 5.	Lakóház	1017
23	Kossuth Lajos utca 8.	Volt Főszolgabírói Hivatal	1059
24	Kossuth Lajos utca 10.	Rendőrkapitányság (volt Kolecsányi villa)	1167/2
25	Kossuth Lajos utca 12.	Murányi ház (volt csendőr őrs, szanatorium)	1168/1
26	Kossuth Lajos utca 14-16.	Hunyadi Kollégium (volt Tanítók háza)	1169/1
27	Kossuth Lajos utca 24-38.	Kórház (rendelő, A és C épület)	1232/30, 1232/31
28	Kossuth Lajos utca 50.	Volt bölcsőde (volt Jezsuita nyaraló)	1449
29	Kossuth Lajos utca 63/a.	Uzoda fogadóépület	1479/18
30	Kossuth Lajos utca 64.	Vasútállomás	1372/2
31	Kubinszky utca 2.	Paprika Ház (volt lakóház)	918
32	Kubinszky utca 3.	Lakóház	927
33	Malatin tér 5.	Porcelán Manufaktúra (v. Váczy ház, Ipartestület)	149
34	Malom utca 3-5.	Szociális otthon (volt Rózsafűzér gyár)	1009
35	Mátyás király utca 2/a.	Margit malom	3203
36	Mátyás király utca 2/a.	Villanygyár	3203

HELYI VÉDETT ÉPÜLETEK			
SZÁM	CÍM	MEGNEVEZÉS	HELYRAJZI SZÁM
37	Mócsy János utca 1.	Miklós ház	1237
38	Obermayer tér 9.	Paprikakutató	2955
39	Petőfi Sándor utca 26.	Ifjúsági Ház (volt kaszinó)	655
40	Petőfi Sándor utca 84.	Stefánia Szövetség (volt csecsemőgondozó)	554
41	Szent István király utca 7.	Városi Ügyészség	18/1
42	Szent István király utca 8.	Lakóház	359
43	Szent István király utca 10.	Lakóház	358
44	Szent István király utca 19.	Iskola, konyha	15/2
45	Szent István király utca 20-24.	Szent István Gimnázium nem műemléki része	353
46	Szent István király utca 25.	Viski Károly Múzeum	10
47	Szent István király utca 26.	Női börtön (volt Királyi Törvényszék)	352
48	Szent István király utca 28.	Bank (volt Sárközi Takarékpénztár)	350
49	Szent István király utca 33.	Áruház (volt Korona/Helfer Szálló)	2/1
50	Szent István király utca 35.	Városháza	1
51	Szent István király utca 37	Piros Arany Szálló (volt Kalocsai Takarékpénztár)	216
52	Szent István király utca 38.	Művelődési ház (volt Tiszti klub, Kalocsai kaszinó)	342
53	Szent István király utca 39.	Üzlet, lakóház	217
54	Szent István király utca 41.	Üzlet-iroda-lakóház	217
55	Szent István király utca 46	Városi Bíróság	289
56	Szent István király utca 47	Lakóház	221
57	Szent István király utca 52.	Lakóház (Lászlófy ház)	286
58	Szent István király utca 57.	Üzlet- lakóház (volt Járásbíróság)	227
59	Szent István király utca 67.	Lakóház	238
60	Szent István király utca 69.	Lakóház	241
61	Szent István király utca 71.	Lakóház	242
62	Szent István király utca 76.	Schöffner Múzeum	273/2
63	Szent István király utca 85	Fogászat	258
64	Tavaszi utca 11.	Lakóház	2842
65	Tomori Pál utca 7.	Kossuth Zsuzsanna Szk. Iskola (volt Tanítóképző)	39/1
66	Tomori Pál utca 30.	Lakóház	3/4
67	Tomori Pál utca 36.	Mitzger ház	214/2, 215
68	Tomori Pál utca 62.	Lakóház	236
69	Tomori Pál utca 63.	Lakóház	180
70	Tomori Pál utca 84.	Lakóház	260
71	Tompa Mihály utca 7.	Népművészeti ház	847/2
72	Vigadó sor 31.	Lakóház – műterem (volt Vásártéri Vigadó, vendéglő)	3661
NEGYVENSZÁLLÁS			
74	Kápolna utca	Kápolna	4539
75	Kis utca 4.	Öregek napközi otthona	4542/1
76	Kis utca 7.	Lakóház	4509
77	Nagy utca 2.	Lakóház	4562/2
78	Nagy utca 43.	Lakóház	4532/7
79	Nagy utca 56.	Lakóház	4589/1

HELYI VÉDETT UTCAKÉPI ÉPÜLETEK			
--------------------------------	--	--	--

SZÁM	CÍM	MEGNEVEZÉS	HELYRAJZI SZÁM
1	Arany János utca 16-18-22.	Lakóház	317, 316, 312
2	Erkel Ferenc utca 46-48-50-52.	Lakóház	728, 729, 732, 733
3	Hunyadi utca 4-8-10.	Lakóház	367, 370, 373
4	Hunyadi utca 34-36-38.	Lakóház	416, 417, 418
5	Hunyadi utca 57-59-61.	Lakóház	328, 325, 324
6	Hunyadi utca 82-84-86.	Lakóház	514, 515, 518
7	Hunyadi utca 90-92-94-96.	Lakóház	520, 521, 525, 527
8	Petőfi S. utca 31, 44, 51, 56.	Lakóház	401, 639, 437, 588
9	Tomori Pál utca 15-17-19.	Lakóház	52, 53, 54
10	Tomori Pál utca 25-27-29-31-33-35. (Eötvös utca és Búzapiac tér között)	Lakóház	60/1, 62, 63, 64, 66, 67, 69
11	Tomori Pál utca 41-43-49. (Búzapiac tér és Ady utca között)	Lakóház	203, 202, 195

HELYI VÉDETT SZOBROK, EMLÉKMŰVEK, KERESZTEK			
SZÁM	CÍM	MEGNEVEZÉS	HELYRAJZI SZÁM
1	Béke utca	Kálvária	2783
2	Béke utca, temető	Szabó Ferenc sírja Petőfi Sándor sírversével	2791/1
3	Dózsa György utca 64.	Feszület	747
4	Dózsa György utca 64.	Szent Imre szobor	747
5	Kossuth utca (Mócsy János utca sarka)	Magyar Zarándokút emlékmű	1239/1
6	Kossuth utca 64.	Ivó kút	1372/2
7	Malatin tér	Chronos-8 fénytorony	2990/5
8	Negyvennyolcasok tere	1848 -Felelős kormány	331/5
9	Szent Imre utca	A II. vh. hőseinek és áldozatainak emlékműve	1713/1
10	Szent István király u.	Asztrik érsek szobra	266/3
11	Szent István király u.	Batthyány József érsek szobra	266/3
12	Szent István király u.	Csák Ugrin érsek szobra	266/3
13	Szent István király u.	Grósz József érsek szobra	266/3
14	Szent István király u.	Haynald Lajos érsek szobra	266/3
15	Szent István király u.	Kunszt József érsek szobra	266/3
16	Szent István király u.	Patachich Ádám érsek szobra	266/3
17	Szent István király u.	Díszkút	266/3
18	Szent István király utca 26.	A szabadulás kútja	352
19	Szentháromság tér	Magyar Hősök emlékműve	1019/3
20	Szentháromság tér	Liszt Ferenc szobra	1019/3
21	Szentháromság tér	Tomori Pál érsek szobra	1019/3
22	Szentháromság tér	Szent István szobra	1019/3
23	Szentháromságtér	Astrik érsek sírja	1019/1
24	Szőlők köze út (Nagymező utca sarka)	Feszület	2438

HELYI VÉDETT SZOBROK, EMLÉKMŰVEK, KERESZTEK			
SZÁM	CÍM	MEGNEVEZÉS	HELYRAJZI SZÁM
NEGYVENSZÁLLÁS			
25	Kápolna köz	Feszület	4539
26	Nagy utca	Feszület	0204/10
27	Nagy utca	Útmenti Mária	0304/3

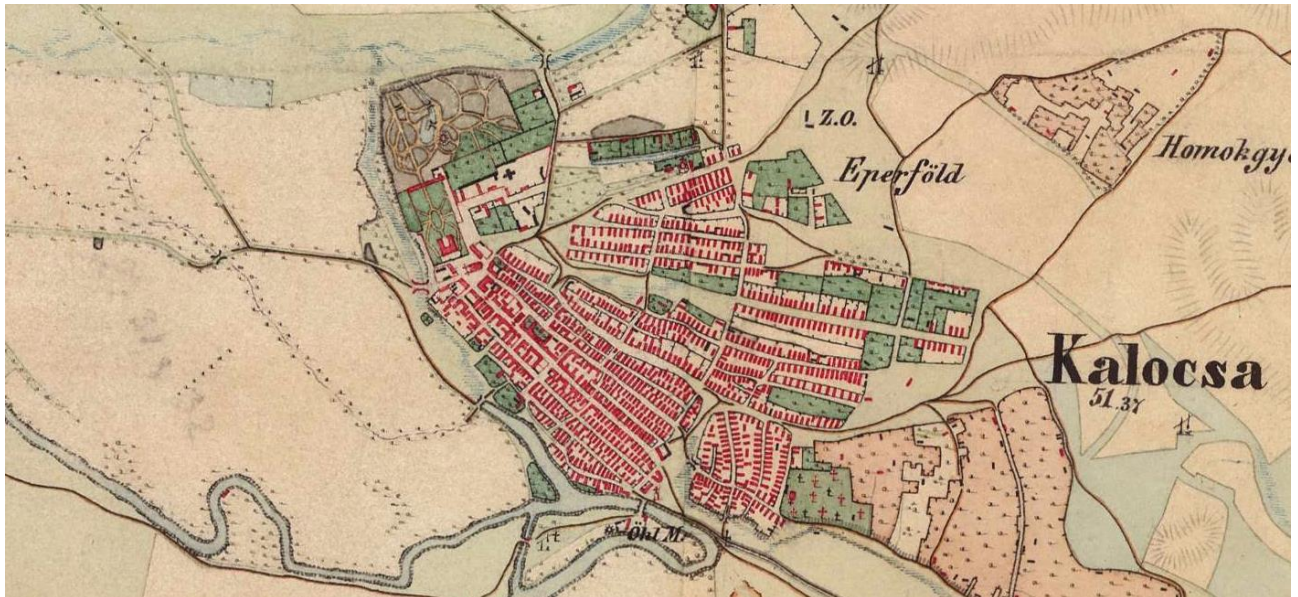

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSI TERÜLET

A történeti települési terület lehatárolása egybeesik a II. katonai felmérés (1806-1869) ábrázolt lakott területével, mely a település magját adja. Utcavonal vezetése, szerkezete általában organikususan fejlődött képet mutat. A lehatárolt terület magába foglalja a műemlékek és az épített örökség egységét.

II. KATONIA FELMÉRÉS, FORRÁS: [HTTP://MAPIRE.EU/HU/](http://mapire.eu/hu/)

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLET

A közeledési hálózat vizsgálata során a belterületen áthaladó, számozással ellátott közutakat övező teleksor kijelölésre került, mivel a településre érkezők és azon áthaladók számára a látvány azonosítható magával a településsel. Kiemelt szerepet kapnak a településkapuk, közösségi közlekedés állomásai (vízi út, vasút, közút), hiszen a településre érkezők itt lépnek be a település szövetébe.

B) TELEPÜLÉS- ÉS TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Kalocsa közigazgatási területe az Alföld nagytájnak, a Duna menti síkság középtájhoz tartozó két kistájának - a Kalocsai-Sárköz és a Tolnai-Sárköz - területén helyezkedik el. A térség karakterét leginkább a Duna, valamint az alföldi jelleg határozza meg. Kalocsa táj- és természeti értékei is jellemzően vízfolyásokhoz és azok környezetéhez köthető.

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (OTrT) kerültek lehatárolásra.

Kalocsa területén tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetébe esik a település közigazgatási területének nyugati részén fekvő Meszes. Az ismertetett terület tájképvédelmi szempontból történő kijelölésének oka vélhetően a Duna parti elhelyezkedése, illetve a folyót kísérő természetes vegetáció jelenléte. Kalocsa ezen területe jelentős rekreációs potenciállal rendelkezik.

A Natura 2000 hálózat az Európai Unió 79/409/EEC - Madárvédelmi-, valamint az 92/43/EEC - Élőhelyvédelmi irányelvei alapján létrehozott természetvédelmi hálózat, amelynek célja az EU területén található kötelezően megőrizendő természetes élőhely típusok, állat-, és növényfajok védelme. A Natura 2000 hálózat két típusa a madárfajok védelmére kijelölt Különleges Madárvédelmi Területek (SPA),

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

valamint a növény-, és egyéb állatfajok védelme érdekében kijelölt Különleges Természetmegőrzési Területek (SCI és SAC). Kalocsa területét a Tolnai Duna kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti a Meszesi Duna parton.

Az országos ökológiai hálózat az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek.

Magterületnek nevezzük az olyan természetes vagy természetközeli élőhelyeket, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A pufferterületek megakadályozzák vagy mérséklik azoknak a tevékenységeknek a negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek. Az ökológiai folyosó biztosítja a magterületek, pufferterületek közötti biológiai kapcsolatokat, amelyek döntő részben természetes eredetű, lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok.

Az országos ökológiai hálózat magterületébe a település északi részén található Szarap területe, ökológia folyosó besorolásba Meszes, illetve a Nagy- éri-csatorna, a Csorna-Foktői-csatorna, a Vajas-fok, a Meszesi út és a Maloméri-főcsatorna mente tartozik.

Kalocsa helyi jelentőségű természetvédelmi területe a Kalocsai Érsekkert Természetvédelmi Terület. A Kalocsai Érseki Palotához tartozó kertet az 1790-es években Kollonich László érsek kezdte el kialakítani. A kastély előtt, valamint a belső udvarban szimmetrikus barokk kert található. A hátsó területen kialakított park feltehetően franciakert volt eleinte, majd fokozatosan angolkertté alakul át.

A kert sorsát Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek különösen a szívéen viselte. 1930 körül a hátsó parkrészt egy két méter magas kerítéssel kettéválasztották, és megnyitották a város lakossága számára, mely kellemes sétára és kikapcsolódásra nyújtott lehetőséget. A terület legfontosabb természeti értékei (amelyek a védett terület alapját képezik) az arborétum jelleg miatt az idős, tetszetős faegyedek, facsoportok, fasorok.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL

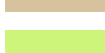
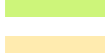

KALOCSA VÁROS ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEI

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL
Szakmai MEGHATÁROZÓ,
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK
TÉRKÉPI LEHATÁROLÁSA

M=1:30 000

Jelmagyarázat

Dunaszentgyörgy

- Belváros
- Kisvárosias lakóterület
- Kertváros
- Negyvenszállás falusias terület
- Lakótelep
- Szállások, külterületi lakott terület
- Meszesi üdülő terület
- Mezőgazdasági terület
- Gazdasági, kereskedelmi terület
- Átalakuló egykori gyakorlótér
- Közmű terület
- Kisparcellás kertes terület
- Laktanya
- Repülőtér és ipari park
- Települési zöldfelület
- Gyep
- Erdő, fás terület
- Vízfelület

Foktő

Bátya

Miske

Drágszél

Homokméggy

Öregcsertő

A karakterterületek lehatárolásának előfeltétele, hogy meghatározzuk, mit tekintünk karakternek. A jogszabályi segítséget tekintve támpont nélkül maradunk, hiszen az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény nem tartalmazza a fogalom magyarázatát.

A 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet használja a „karakterbeli különbségek”, illetve az „építészeti karakter jellemzői” előírást, azonban nem definiálja, hogy mit ért karakter-alatt.

A Wikipedia a karakter magyarázatát a számítástechnikához, számítógép alapú telekommunikációhoz kapcsolja.

A Magyar értelmező kéziszótár a karakter-szó jelentéseként a jellem, lelkielő, jellegzetesség, sajátosság megnevezéseket használja.

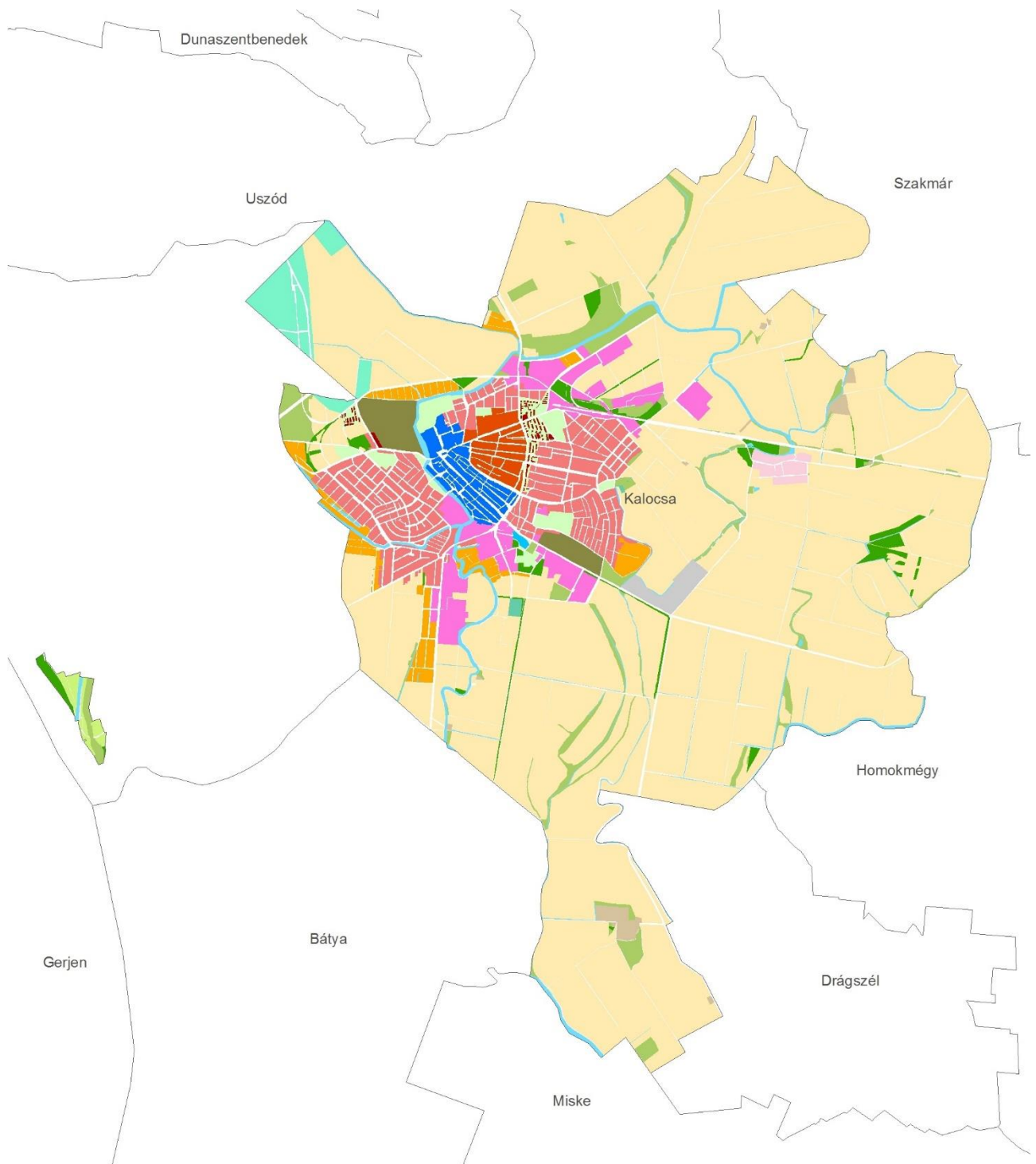
Egy település karakterét tehát magunknak kell elemeire bontani, amelyekből összerakhatjuk, karakterizálhatjuk az adott területeket.

Szakmai alapon a következő elemek kölcsönöznek eltérő megjelenést egy-egy településrésznek:

- ❖ Telek környezetéhez kötött elemek:
  - ❖ morfológiai viszonyok
  - ❖ látványelemek (kilátás, rálátás)
  - ❖ térfalak
  - ❖ teresedések
  - ❖ színek
  - ❖ növények
- ❖ Telekhez kötött elemek:
  - ❖ telekszerkezet
  - ❖ telekméret
  - ❖ beépítési mód
  - ❖ kerítéskialakítás
  - ❖ növényzet
- ❖ Épülethez kötött elemek:
  - ❖ épületmagasság
  - ❖ épülettömeg
  - ❖ tetőidom
  - ❖ anyaghasználat (tetőfedés, homlokzat, lábazat, kerítés, nyílás és keretezése)
  - ❖ nyílászárók
  - ❖ részletképzés
  - ❖ színek

Fenti elemek együttes hatásaként sorolhatjuk be adott területet egyik, vagy másik karakter-kategóriába. A különböző területi szintű elemek közül több is meghatározhatja a karaktert, de előfordul, hogy egyik, vagy másik elem túlsúlya alapján is besorolható a terület a szomszédságától eltérő karakterbe.

A Kézikönyv által beazonosított, eltérő karakterű településrészek és jellemzőik bemutatása az alábbiakban szerepel.

JELMAGYARÁZAT

 Belváros	 Meszesi üdülő terület	 Laktanya
 Kisvárosias lakóterület	 Mezőgazdasági terület	 Repülőtér és ipari park
 Kertváros	 Gazdasági, kereskedelmi terület	 Települési zöldfelület
 Negyvenszállás falusias terület	 Átalakuló egykori gyakorlótér	 Gyep
 Lakótelep	 Közmű terület	 Erdő, fás terület
 Szállások, külterületi lakott terület	 Kisparcellás kertes terület	 Vízfelület

JELMAGYARÁZAT

 Belváros	 Meszesi üdülő terület	 Laktanya
 Kisvárosias lakóterület	 Mezőgazdasági terület	 Repülőtér és ipari park
 Kertváros	 Gazdasági, kereskedelmi terület	 Települési zöldfelület
 Negyvenszállás falusias terület	 Átalakuló egykori gyakorlótér	 Gyep
 Lakótelep	 Közmű terület	 Erdő, fás terület
 Szállások, külterületi lakott terület	 Kisparcellás kertes terület	 Vízfelület

A).....BELVÁROS

.....ELHELYEZKEDÉS

Kalocsa szívében elhelyezkedő karakterterület, mely a Vajastól a Petőfi Sándor utcáig terjed.

.....KULCSJELLEMZŐK

A település történeti magját alkotó karakter-terület a település közigazgatási, vallási, oktatási központja. Beépítés szempontjából igen vegyes képet mutat: a Szent István király utcát övező ingatlanok jellemzően magas beépítési százalékkal rendelkeznek, míg ettől távolodva csökkenő beépítési arányjellemző. A belső területek beépítése zártosú, míg a főutcától távolodva egyre inkább az oldalhatáron álló beépítés a meghatározó. Az utcák vonalvezetése a természeti adottságokhoz igazodó, történeti fejlődést, növekedést tükrözi. Az épületek túlnyomó többsége lakó, illetve közintézményi funkciót képvisel. Jelentősebb zöldfelületei az Érsekkert, illetve a Vajas menti területek.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Kalocsa legrégebbi városnegyede, az Árpádok korában keletkezett. A belváros elnevezését már a 19. század második felében is használták.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet veszélyeztető tényezők, folyamatok közül a hagyományos épületek átépítése, a modern épületek harsány színezése, az épületek erősen leromlott állapota jellemző.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

B) ..... KISVÁROSIAS LAKÓTERÜLET**..... ELHELYEZKEDÉS**

A Belvárostól keletre elhelyezkedő karakterterület, melynek határai a Petőfi Sándor-, Széchenyi-, Selyemerdő és a Martinovics utca.

..... KULCSJELLEMZŐK

A karakter-területen a telkek beépítettségi százaléka és telekmérete változó. Az utcaképben az oldalhatáron álló, utcafrontos beépítés a meghatározó. Az épületek túlnyomó többsége lakó funkciót visel, azonban több közintézmény is található a területen, mint például a Szent Kereszt Kórház, az Eperföldi Általános Iskola vagy a Paprikaház.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A 19. század elejére a lakosság megközelítette a 8000 főt és egyenletesen szaporodott. A század elején pusztító tűzvészek következtében a város középkori része elpusztult, az újjáépítés során rendezett telekrendszer alakult ki a középkori szűk utcák helyén. A növekvő házhely igény kielégítésére megkezdődött az Eperföld felparcellázása.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet veszélyeztető tényezők, folyamatok megegyeznek az előzőekben leírtakkal, kiegészítve a telkek rendezetlenségével, elhanyagoltságával.

C)..... KERTVÁROS

..... ELHELYEZKEDÉS

A Belvárostól keleti és nyugati irányban elhelyezkedő karakter-terület.

..... KULCSJELLEMZŐK

A település klasszikus értelemben vett kertvárosi karakterére viszonylag alacsony beépítettség és változatos telekméretetek jellemzőek. Beépítésének módja többnyire oldalhatáron álló, de találkozhatunk ikres és soros elrendezésű épületekkel is. Az utcák szerkezete és vonalvezetése eltérő, de tervezett struktúrára utaló. Növényállomány tekintetében az utcák farosokkal és kiültetésekkel szegélyezettek.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A terület kialakulása a 20. századhoz köthető, a növekvő házhely igény kielégítésére ekkor kezdődött meg a terület felparcellázása.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet veszélyeztető tényezők, folyamatok megegyeznek az előzőekben leírtakkal, kiegészítve a telkek rendezetlenségével, elhanyagoltságával.

D) ..... NEGYVENSZÁLLÁS FALUSIAS TERÜLETE

..... ELHELYEZKEDÉS

A várostól keletre, mintegy 5 kilométerre elhelyezkedő önálló egységet alkotó rész.

..... KULCSJELLEMZŐK

A karakter-terület mindössze két párhuzamos utcából és az azokat összekötő úgynevezett közökből áll. Az utcák szerkezete, vonalvezetése természetes fejlődés eredményeként jött létre. A telkek beépítettsége alacsony, mérete 720-2500 m². A terület egészére oldalhatáron álló beépítés mód, az épületekre sátor illetve kontyolt nyeregretető jellemző. Az utcákat változó szélességű zöldsáv kíséri, melyben a növényállomány mellett a nyílt gyepes árok található.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Negyvenszállás a kalocsai szállások egyetlen megmaradt belterületi egysége, mely már az I. katonai felmérésen is megjelenik Negyven néven.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A karakterterületet veszélyeztető tényezőket és folyamatokat a többszintes, modern kialakítású, a település többi részétől eltérő lakóházak, egyéb rendeltetésű épületek megjelenése, az épületek állagának leromlása és zöldfelületek elhanyagolása jelentik.

E).....LAKÓTELEPEK

.....ELHELYEZKEDÉS

Lakótelepek a Pataji út, Széchenyi út és a Paksi köz mentén helyezkednek le.

.....KULCSJELLEMZŐK

Kalocsa területéhez és lakónépességéhez viszonyítva viszonylag kevés lakóteleppel bír. A Zrínyi-, Széchenyi- és Paksi köz lakótelep lapos tetős, F+2, F+3 emeletes épületei szabadon állóan, illetve úszótelkes beépítésben állnak. A környező zöldfelületek növényállományát koros fák és gyepfelületek adják.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Kalocsa lakótelepeink építési ideje a 20. század második feléhez köthető. A hatvanas évek elején kezdett kiépülni a Zrínyi-lakótelep, ahol először honvédségi, később civil lakások is épültek. A Széchenyi-lakótelep többszintes beépítése 1967-ben kezdődött. A legtöbb épület tervét és a beépítési tervet Kerényi József Ybl díjas és Kossuth-díjas építész készítette.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet veszélyeztető tényezők, folyamatok közül az épületállomány leromlása és a zöldfelületek alulhasznosítottasága, kihasználatlansága léphet fel.

F).....SZÁLLÁSOK, KÜLTERÜLETI LAKOTT TERÜLET

.....ELHELYEZKEDÉS

Kalocsa külterületén elszórtan elhelyezkedő karakter-terület.

.....KULCSJELLEMZŐK

Az elszórtan elhelyezkedő, néhány épületegyüttesből álló terület nagyobb mezőgazdasági területtel van körülvéve.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A kalocsai szállások a török időkben elnéptelenedett falvakból jöttek létre. Berendezkedésük a mezőgazdasági műveléshez köthető. Az úrbéri egyezség után Kalocsához a következő szállások, korabeli szóhasználattal, puszták tartoztak: Alsómégy, Alsóerek, Bakod, Berke, Bőd, Drágszél, Felsőerek, Gombolyag, Gyarmat, Halom, Hillye, Homokmégy, Kákonyiszállás, Keserűtelek, Kis-Csertő, Kis-Ülés, Kistény, Mácsaiszállás, Malomszeg, Nagynána, Negyven, Öreg-Csertő, Öregtény, Résztelek, Szakmár, Szalmahíd, Szűcsökkaszálója, Telek, Vörösszállás.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A karakter-típust veszélyeztető tényező az elnéptelenedés, a gondozatlanság, illetve a tájba nem illő épületek megjelenése.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

G) MESHESI ÜDÜLŐ TERÜLET

ELHELYEZKEDÉS

A településközponttól délnyugatra, a Meszesi Duna parton elhelyezkedő karakter-terület.

KULCSJELLEMZŐK

A közvetlen Duna kapcsolattal rendelkező külterület Kalocsáról egyetlen nyomvonalon, a Meszesi útról közelíthető meg. A terület főként üdülő funkciót elégít ki, itt található a település kikötője és az EuroVelo 6 nyomvonala.

KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A Meszesi Duna part Foktő területén elhelyezkedő úgynevezett exklávé.

VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet árvízveszély és tájidegen, nem ide illő funkciójú épületek, építmények esetleges megjelenése veszélyezteti.

H).....MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

.....ELHELYEZKEDÉS

A közigazgatási terület jelentős részét kisebb erdősávokkal, csatornákkal, mezőgazdasági utakkal szabdalt, nagytáblás szántóterületek foglalják el.

.....KULCSJELLEMZŐK

A jó minőségű termőföldeken gabonanövények, kukorica és olajnövények termesztése zajlik.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A település tájhasználat a történelmi hagyományokból és a földrajzi helyzetből a mezőgazdasági művelés dominanciáját mutatja. A rendelkezésre álló statisztikai adatok tanúsága szerint a szántóterületek aránya 1935-ban volt a legmagasabb, megközelítőleg 75%. Kalocsa területének kétharmadát napjainkban is szántó művelési ágú területek foglalják el.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A tájkarakter típust a beépítés, a talajdegradáció, a monokultúrás termesztés általánossá válása veszélyezteti. Kedvező lehet a parcellák mezővédő erdősávokkal való szegélyezése és az ökológus gazdálkodás irányába való elmozdulás.

I) ..... GAZDASÁGI, KERESKEDELMI TERÜLET

..... ELHELYEZKEDÉS

A település közigazgatási területén két nagyobb tömbben, a belterület északi és déli részén kialakult karakter.

..... KULCSJELLEMZŐK

Ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági célokat szolgáló, a lakóterületi szövettől jelentősen eltérő épületekből, építményekből álló terület. Az egyes épületek magassága jelentősen eltérő, a földszintes 4 méter körüli ereszmagasságtól a magasabb csarnokokig, silókig terjed. Jellemzőek a könnyűszerkezetes, lemeztetővel fedett elemek. Az épületek a gyártási technológia által meghatározott rendben, szabadon álló beépítésben helyezkednek el. Az egyes területek zöldfelületi állománya eltérő szintet mutat.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A település területén a 20. század második felétől jelentek meg jelentősebb gazdasági-ipari területek, habár már a század elején kezdődtek a nagyobb beruházások.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

Veszélyeztető tényezők a környezetre nézve a rendezetlenség, a tájba illesztés hiánya, a gondozatlanság, illetve a különböző mértékű környezetterhelés.

FORRÁS: BAKÓ GÉZA

J) .....ÁTALAKULÓ GYAKORLÓTÉR

.....ELHELYEZKEDÉS

A belterülettől délnyugatra, a Miskei út mentén elhelyezkedő nagyobb összefüggő terület.

.....KULCSJELLEMZŐK

A Miskei úttól északkeletre elhelyezkedő, honvédelmi tevékenységhez köthető gyakorlótér mára funkcióját veszítette. A terület kisebb facsoportoktól eltekintve gyepes, beépítetlen. A jövőben az önkormányzat gazdasági területté kívánja alakítani a gyakorlóteret.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A gyakorlótér kialakítása a Miskei és Foktői úti laktanyák 20. század közepi létrehozásához kapcsolódik.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

Veszélyeztető tényező a környezetre nézve az gondozatlanság, illetve a jövőbeni építkezések kapcsán a tájba illesztés hiánya lehet.

FORRÁS: ORFK

K).....LAKTANYA

.....ELHELYEZKEDÉS

A Foktői és a Miskei út mentén elhelyezkedő katonai létesítmények.

.....KULCSJELLEMZŐK

A Foktői és Miskei úti laktanyát magába foglaló területi egység, mely a település elkülönülő, zárt egységét alkotja. A kerítéssel körbevett, jelenleg is őrzött területek beépítettsége 20% alatti, jelentős fás szárú és zöldfelületet alkotó állománnyal rendelkezik. Épületei, építményei honvédelmi célokat szolgálnak.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Kalocsa jelentős katonai múlttal rendelkezik. A 20. század közepén felépült laktanyák fénykorában közel 4000 sorkatona, 2000 hivatásos tiszt és tiszthelyettes szolgált a városban, azonban a katonaság szerepének csökkenésével és a sorkatonaság megszűnésével a terület alulhasznosítottá vált.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A terület és környezetét veszélyeztető tényezők és folyamatok közül az eredeti funkció elvesztése, az alulhasznosítás és a gondozatlanság jellemző. A laktanya infrastrukturális felszereltsége és logisztikai adottságai miatt jelentős potenciállal rendelkezik, mind turisztikai, mind pedig az egyéb hasznosítások tekintetében.

FORRÁS: ORFK

L).....KÖZMŰ TERÜLET

.....ELHELYEZKEDÉS

A belterülethez kapcsolódóan, elszórtan elhelyezkedő karakterterület.

.....KULCSJELLEMZŐK

Kalocsa nagyobb közműterületeit magában foglaló karakter. Az egyes egységekről általánosságban elmondható, hogy rendezett, nagy zöldfelülettel rendelkező területek. Földszintes és csarnokszerű épületei, építményei szabadon állva helyezkednek.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A közmű területek a 20. század második felében jöttek létre, társadalmi szükségletek által létrehozva.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

Veszélyeztető tényező a környezetre nézve az elhanyagolás, illetve a nem megfelelő technológiai eljárások következtében fellépő környezetterhelés.

M)..... KISPARCELLÁS KERTES TERÜLET

..... ELHELYEZKEDÉS

A település közigazgatási területén elszórtan elhelyezkedő összefüggő karakterterület.

..... KULCSJELLEMZŐK

A kisparcellás kertes területbe a klasszikus értelemben vett zártkertek, a lakóterületekhez kapcsolódó kisebb kertként használt telkek, gyümölcsösök, szőlők kerültek besorolásra. A lakóterületekhez kapcsolódó főként konyhakertként, veteményesként használt területek telekosztása szabálytalan, a szalagtelkeket követők. A telkek jellemzően beépítetlenek. A településtől távolabb elhelyezkedő zártkertek telekosztása geometrikus, kisméretű tároló építményekkel, épületekkel. Üdülőfunkció megjelenése csak a Meszes Duna-part közelében jellemző.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A típusba tartozó kertek először a II. katonai felmérésen jelennek meg a lakóterületekhez kapcsolódva, majd a II. világháború után alakultak ki a klasszikus értelemben vett zártkertek.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

Ennek a tájkarakter típusnak a veszélyeztető tényezője a területek nagyparcellás szántóterületté, felhagyási, illetve beépítési területté válása.

N)..... REPÜLŐTÉR ÉS IPARI PARK

..... ELHELYEZKEDÉS

A várostól 4 km-re, északnyugati irányban elhelyezkedő repülőtér Kalocsa, Foktó és Uszód Önkormányzatainak közös tulajdonát képezi. Teljes területe 451 hektár.

..... KULCSJELLEMZŐK

A sík területén elhelyezkedő repülőtér felszínét, a 2,5 km hosszú kifutópályát leszámítva, gyepterület borítja, a telekhatárok mentén némi fás szárú növényzettel. Területén néhány kisebb kiszolgáló épületet, építményt találhatók. A repülőtér területéhez kapcsolódó Ipari Park 1998-ban nyerte el címét, közművesítése és vasúti megközelítése is rendezett. A terület beépítettsége 20% alatti, összterülete 40 hektár, melyből a 35 hektár hasznosítható. Könnyűszerkezetes csarnok épületei szabadon állnak.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A kalocsai laktanya és a hozzá tartó nagy kiterjedésű katonai repülőtér kiépítése az 1950- es évek elején kezdődött meg. Polgári célokra a rendszerváltás óta használják, nem nyilvános fel- és leszállóhely, ahol csak nappali VFR repülés folytatható. Üzemben tartója az Airport Kalocsa Repülő- és Szabadidősport Egyesület. A létesítmény jelenleg főként sport célokat szolgál.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A tájkarakter típus veszélyeztető tényezője a felhagyás, folyamatos karbantartás megszűnése. A repülőtér elhelyezkedése a Duna és a Kalocsai Ipari Park közelsége miatt logisztikailag nagyon kedvező, azonban fejlesztése a Paksi Atomerőmű tiltott légtere miatt nehézségekbe ütközhet.

FORRÁS: KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

O) .....TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETEK

.....ELHELYEZKEDÉS

A település belterületén elszórta megjelenő karakterterület.

.....KULCSJELLEMZŐK

A település zöldfelületi ellátottsága nagyban hozzájárul az élhető, egészséges környezethez, kedvezően befolyásolja a település karakterét, illetve közvetett módon gazdasági felhajtóerővel is bír. A szerkezeti, illetve kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek közé tartoznak a jelentősebb parkok, sportpályák, a lakótelepi zöldfelületek és a temetők. Az egyes elemek növényállománya, gondozottsága, funkcióinak száma változó. A kalocsai temető geometrikus elvek alapján szerveződik, jelentősebb fás szárú növényzettel a szegélyek és az utak mentén rendelkezik.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Települési szövetben elhelyezett zöldfelületek először a II. katonai felmérésen kerülnek ábrázolásra az Érsekkert és a temető formájában. Területük és kiterjedésük a mai állapottal közel azonos. Az egyéb parkok és intézmények zöldfelületének kialakulása a 20. századhoz köthető.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A településkarakter veszélyeztető tényezői az alacsony szintű gondozás, a nagyobb parkok beerdősítése, az allergén, invazív fajok megjelenése, illetve a szegélyek hiánya lehet, mely a zöldfelületek minőségi fenntartásával orvosolható.

P).....GYEP

.....ELHELYEZKEDÉS

Gyepterületek a település közigazgatási területén elszórtan, a vízfolyásokhoz, szegélyekhez kapcsolódóan helyezkednek el.

.....KULCSJELLEMZŐK

Extenzíven fenntartott lágyszárú növényzettel borított beépítetlen terület. Természetes növényzete a száraz sztyeppi vegetáció.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Az I. katonai felmérés (1763-1787) térképszelvényei alapján Kalocsa területének jelentős részét a vízjárta területek mellett legelők és kaszálók teszik ki. A 19. században több jelentős változás történt a tájhasználatban, melyet a II. katonai felmérés (1806-1869) is jól szemléltet, a gyepek aránya folyamatosan csökken a szántó és a beépített területek javára, melynek folyamata napjainkban is érzékelhető.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A karaktertípust veszélyeztető tényezők, folyamatok közül kiemelendő a művelés hiánya és az ennek hatására bekövetkező cserjésedés, művelési ág váltás, valamint a gyepes élőhelyek eltűnése.

Q) ..... ERDŐ, FÁS TERÜLET

..... ELHELYEZKEDÉS

Erdős, fás terület Kalocsa területén elszórtan, kisebb foltokban jellemző.

..... KULCSJELLEMZŐK

A település alföldi elhelyezkedéséből adódóan sík területen elhelyezkedő, főként galériaerdők és ártéri ligeterdők alkotta terület.

..... KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

Az I. katonai felmérés tanúsága szerint a Dunát széles galériaerdő kísérte, azonban a folyószabályozások és a mezőgazdasági művelés hatására ez töredékére csökkent. Az egyes területhasználatok megoszlásáról a 19. század vége óta állnak rendelkezésre statisztikai adatok. Habár eszerint Kalocsa erdőterületeinek aránya folyamatos növekedést mutat, még így is jelentősen elmarad a korabeli kiterjedéstől.

..... VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A karaktertípus veszélyeztető tényezője az erdőterületek csökkenése és az özönnövények térnyerése.

R).....VÍZFELÜLET

.....ELHELYEZKEDÉS

A település területét számos csatorna és vízfolyás szeli át, melyek a közigazgatási terület egészét behálózzák.

.....KULCSJELLEMZŐK

A vízfolyások hasznosítása sokrétű: öntözés, belvíz elvezetés, illetve horgászat. A csatornarendszer vázát a Csornai-Foktői árapasztó főcsatorna és a Sárközi I. számú főcsatorna adja. A vizek jelenlétéből adódóan Kalocsa hidakban gazdag település, 16 közúti, két vasúti és két egyéb híddal rendelkezik. A településképp karakteres eleme a belterületen átfolyó, természetes vonalvezetésű, zöldfelületekkel szegélyezett Vajas (Csorna-Foktői csatorna), illetve a Meszesi Duna part.

.....KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A vízfolyások jelenlegi nyomvonalának kialakulása a 19. századi folyószabályozásokhoz, csatornázási munkálatokhoz köthető. A beavatkozások során jelentős területek kerültek ármentesítésre, nőtt a vagyon és az emberi élet biztonsága, azonban csökkent a vizeket kísérő természetes élőhelyek aránya és azok diverzitása.

.....VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK, FOLYAMATOK

A területet veszélyeztető tényezők, folyamatok közül a Duna esetében a település kevés kompetenciával bír. Az egyéb vízfolyásoknál kiemelendő a tápanyag feldúsulás, a vízmennyiség csökkenése, a vízminőség romlása, az illegális hulladéklerakás és az egyéb szennyezések.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK: ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

A).....ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az előzőekben arra a feladatra vállalkoztunk, hogy megismertessük, bemutassuk a település egészét, miközben megpróbáltuk érzékeltetni, hogy milyen összetett, heterogén rétegek együtteseként alakul át a maga sajátos, egyedi valójává. A „tér-idő”-dimenzió mellé felvettük a folyton változó és alakuló élvonalat, amelyik előbbieket szövi át- és át, ezzel teremtve meg annak lényegét. A meghatározó, alapot jelentő tényező maga a földrajzi környezet, amelyik lehetőségeivel, meghatározottságaival kijelöli azt az utat, amelyre a történelmi események menete, a történelmi pillanatok ereje rátámaszkodik, újra és újra jelezve e tényezők közötti ok-okozati összefüggéseket. A település magjából nézve olykor homályosan vehetők ki a lényegi elemek, néha megvezetve a józan gondolkodást is. Szeretnénk a Kézikönyv keretei között a valós tényezőkre, a lehetőségek jelentette mozgástérre felhívni a figyelmet.

Egy település arculatát sok-sok tényező együttese határozza meg. A táji háttér, a mezőgazdasági művelés, a tájhasználati hagyományok, a morfológiai adottságok, a település közlekedés-földrajzi pozíciója, a hagyományos településszerkezet, az utcakialakítás jellege, a porták rendezettsége éppúgy belejátszik a kialakuló összképbe, mint ahogy az egyes épületek, épületrészletek mívsége, kidolgozottsága, anyaghasználata, mindezeket keretező növényzet minősége.

Ha csak egyetlen tényezőt megváltoztatott a fenti – nem is teljes körű – felsorolásból, már nem ugyanazt a települést kapjuk. Vannak szerencsés települések, amelyek hagyományos arculatukat hosszú időn át meg tudják őrizni, vannak további szerencsés települések, akik az idők során a mindenkori minőségre törekedve átépültek, mégis koherens összképet teremtve léptek tovább. Vannak az átépülésre került, annak hozadékait és a hátrányait egyaránt magukon viselő települések, amelyek a lakók számára tartogatják szépségeiket. Egy-egy település a fenti három települési adottságot egyaránt magán viseli, az arányok jelentősége azonban óriási.

A településképi formálásában három tényező szerepét kell kiemelni: az infrastruktúra, az építmények, valamint a növényzet szerepét. A tájkép formálására a morfológiai viszonyok megváltoztatása, az építmények megjelenése, és a növényzet megtartása, vagy átváltoztatása van legnagyobb hatással. Az Önkormányzat mozgásterén belül a településszerkezeti terv teremt meg az alapokat, a helyi építési szabályzat nagyvonalú kubusokra tesz javaslatot, még a településképi rendelet arcot formál, részleteket dolgoz ki. Nem kíván azonban mozgásteret szűkíteni, a komfortosság határain belül marad. Nem kívánja átvenni az építetötől a gondolkodás és döntés lehetőségét. Ismeri a történelmi épületeket létrehozó mesteremberek világát, amelyben a létesítmény szakmaiságon alapuló minőségi jegyekké állt össze. Aki a szakmai alapokat mesteri szinten birtokolja, az a forma és funkció egységére törekszik, céltalan kísérletekbe nem fog bele.

A településképi törvény és annak végrehajtási utasítása éppen arra törekszik, hogy a lakosságot érintő építési tevékenységnél a korlátozás érzését, a behatárolás szorítását levegye. Tette ezt annak tudatában, hogy az Önkormányzat számára szabad utat nyitott annak eldöntésére, hogy melyek a település arculatát meghatározó területek, amelyeknek nyomon szeretné követni az alakulását. A továbbiakra – ún. egyéb területek – a beépítési paraméterek megadásán túl nem tart szükségesnek előírásokat megfogalmazni. Akár a település teljes közigazgatási területét is meghatározó területnek jelölheti, azonban ennek indokoltságát fel kell tárnia a lakosság felé, hiszen jelen Arculati Kézikönyv, illetve Településképi rendelet a partnerség

keretében bemutatásra, véleményeztetésre kerül a lakosokkal. A szabadság biztosításával párhuzamosan segédletekről is gondoskodik. Fontosnak tartja, hogy a lakosság ne maradjon fogódzó nélkül kisebb-nagyobb építési tevékenysége során. A javaslatok bemutatására azért kerül sor, hogy orientáljuk a városban építkezni szándékozókat egyes szakmai elvek betartására, ezzel esztétikai érzékük javítására. A rossz példabrák elsősre az „ez úgysem jut eszébe senkinek”-kategóriába tartoznak. Bemutatásukra azért kerül sor, mivel a helyszínelések során több, a példatárban szereplő megoldással összefutottunk. A mind az építető, mind a szomszéd, mind a Város igényeit figyelmen kívül hagyó épületek/építmények megjelenésének elkerülésére a példatár kiemeli az elkerülendő megoldásokat.

A példák elé, előljáróban le kell szögezni, hogy azok csak egy bizonyos szeletét fedik le a településnek, nevezetesen a családi házakat. Ez az a szegmens ugyanis, amelynek arculata a lakóhelyünket; napi életünk legfontosabb helyszínét meghatározza. Kihatása azáltal is jelentős, hogy ezzel találkozik a jövő generációja legfogékonyabb életszakaszában, amely élményt egész életében továbbviszi. Ha településünket annak arculata által szeretnénk fejleszteni, itt kell elkezdenünk. A kézikönyv ábrái sorra veszik az épületek arculati hibáit és ennek elkerülésére javasolt megoldásokat. A példák a telken való elhelyezéstől az épületek kialakításán, bővítésén keresztül egyes épületszerkezetekről is elmondja javaslatait. Nem törekszik a teljességre. Elindít egy folyamatot, amelyik önjáróvá válva, jelen kézikönyv folyamatos fejlesztése révén egyszer majd befejeződik. A Kézikönyv ma még foghíjas. Célja az út megkezdése, és nem gondol még a befejezésre. Az út során sokan tesznek majd hozzá új gondolatokat, sokan módosítanak egyes javaslatain, ezzel is viszik tovább a gondolatát.

Az ábrák magukért beszélnek, egy-egy kiegészítő gondolatébresztő leírás azonban szerepel mellettük. A rajzok sematikus, mégis kifejező grafikai megjelenítése segítségünkre van a közös felfogás kialakításában. Célunk éppen ez, olyan közös értékrend elérése, amelyben a település egészének megjelenése fontossá válik az összes érintett számára, miközben a megjelenésről alkotott nézeteink is közelednek egymáshoz. Az értékrend azonossá tételét azonban nem szeretnénk elérni, a különbözőség eltűnése nem lenne jó számunkra. Amint a népművészetben megszokott ugyanazon népviselet, egyazon elemkészletéből is végtelen sokfajta létezik, az alapvető elvek mentén a sajátos egyedi jelleg mindig megmarad.

A településeink arculata sokszínű, minőségi különbségek jellemzik. Jól beazonosítható korszakok mutathatók ki karakterterületein. A táj és a települési térség együttese alkotja. Kezdjünk most hozzá a családi házas lakóterületeinek javaslatok általi rendezéséhez. Ehhez nyújtanak segítséget a következő oldalakon lévő ábrák és szövegek.

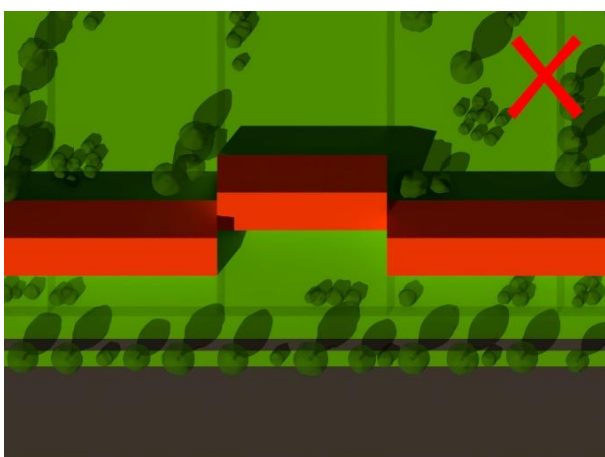
ÉPÜLETHELYEZÉSRE SZÓLÓ JAVASLAT – ZÁRTSORÚ BEÉPÍTÉSI MÓD

Zárt sorú beépítési módnál az alábbi megoldás JAVASOLT:

A kitűzött cél az utca felőli egységes homlokzati megjelenés elérése, a szomszédos épületekhez való alkalmazkodás.

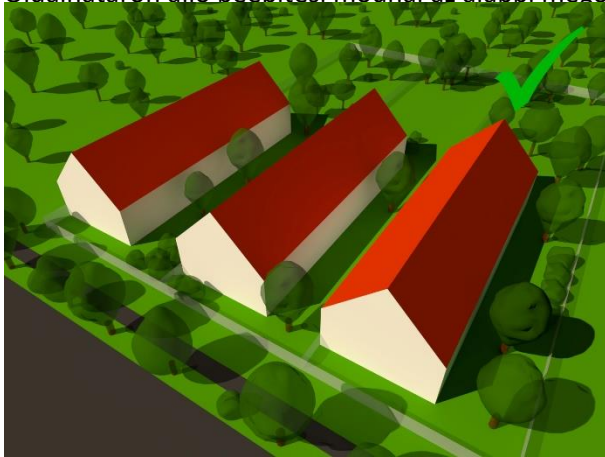
Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A rossz példák mindegyikénél figyelmen kívül van hagyva az utcáról feltároló látvány. Tűzfalak alakulnak ki, amelyek sebként jelentkeznek a településképből. A rossz példák emellett bemutatják azt az építetők attitűdöt is, amelyik formálisan, síkban kiterítve, tartja magát az előírásokhoz, ám térbeli megjelenése az elvárással ellentétes eredményre vezet.

ÉPÜLET-ELHELYEZÉSRE, TETŐGERINC-IRÁNYRA SZÓLÓ JAVASLAT

Odalhatáron álló beépítési módnál az alábbi megoldás JAVASOLT:

Az utcai épületelhelyezési ritmussal megegyező, tömegében is ahhoz alkalmazkodó épületelhelyezés kívánatos.

Az alábbi elhelyezési mód NEM JAVASOLT:

A rossz példa azokról az épületelhelyezésekről kíván lebeszélni, amelyeknél a szomszédos épületekhez nem alkalmazkodó módon kerül sor a telken az épület felépítésére. Az utcai homlokzatok rendezett sorát megtörő, mind tetőgerinc irányában, mind alaprajzi méreteiben attól elütő új épület az utcaszakasztól különbözni akarást szemlélteti, ami a település képe szempontjait nem követendő magatartás.

A rossz példák között kaphatna helyet az is, amikor az építési helyen belül, de a szomszédos épületek előkert mértétől eltérően kerül sor az épület felépítésére. Rossz példa még a telekhatárokkal párhuzamos vonalaktól eltérő, ferde épületelhelyezés.

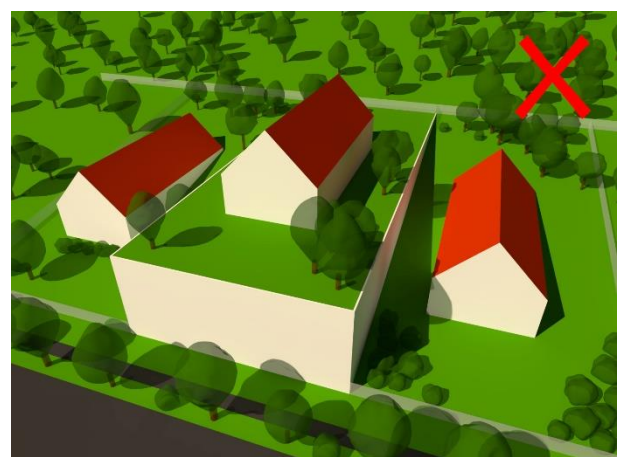
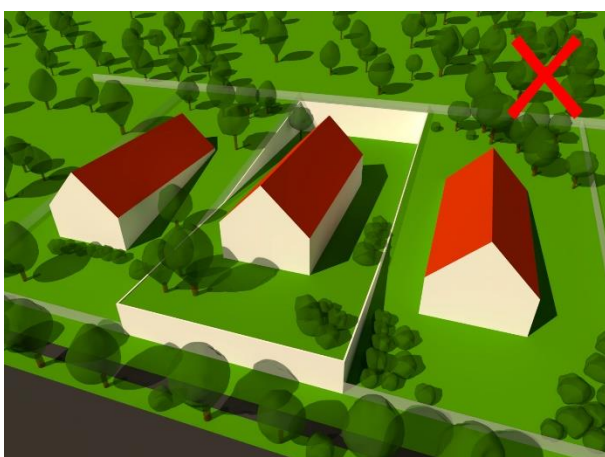
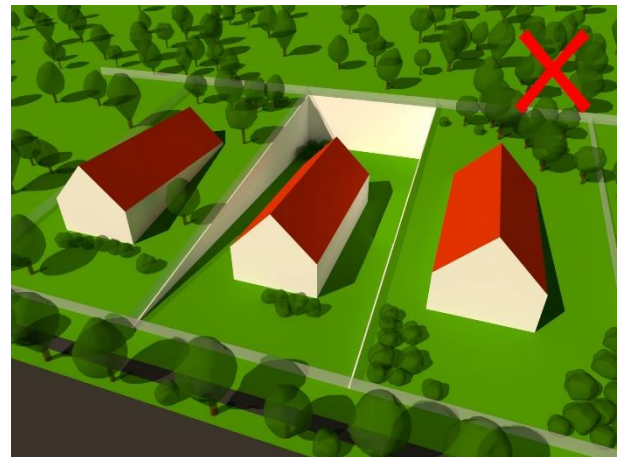
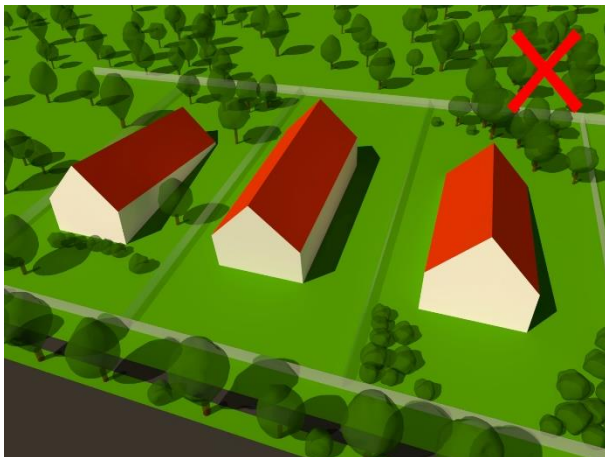
LEJTŐS TEREPEEN VALÓ ÉPÜLET-ELHELYEZÉSRE SZÓLÓ JAVASLAT – I.

Lejtős terepnél az alábbi megoldás JAVASOLT:

Lejtős terepnél törekedni kell az azonos lejtő felőli megjelenés elérésére, valamint a terep lejtését figyelembe vevő épület-elhelyezésre.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A rossz példák mindegyikénél figyelmen kívül van hagyva a terepviszony. Az első esetben lejtőirányra ültet egy sík terepre tervezett házat, míg a többi esetben megpróbálja sík tereppé varázsolni a lejtős terepet. Valamennyi esetben esetleges, logikát nélkülöző megoldások, utcaképet bántó megoldások születnek.

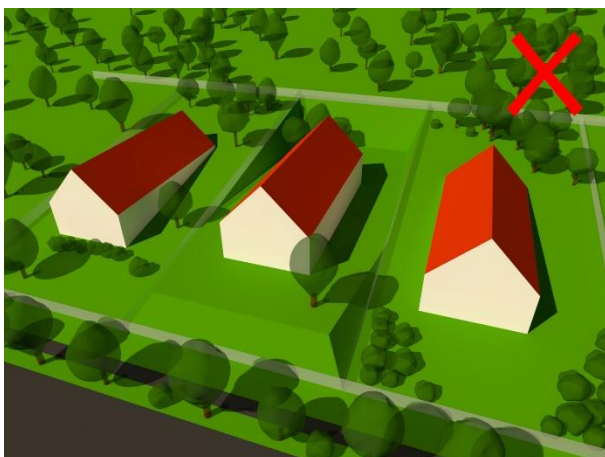
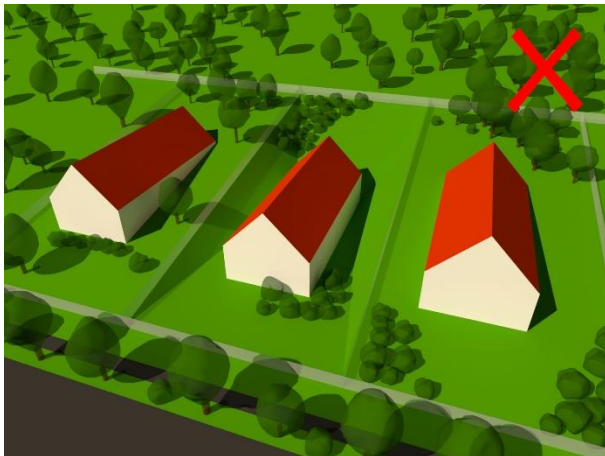
LEJTŐS TEREPEEN VALÓ ÉPÜLET-ELHELYEZÉSRE SZÓLÓ JAVASLAT – II.

Lejtős terepnél az alábbi megoldás JAVASOLT:

Lejtős terepnél törekedni kell az azonos lejtő felőli megjelenés elérésére, valamint a terep lejtését figyelembe vevő épület-elhelyezésre.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

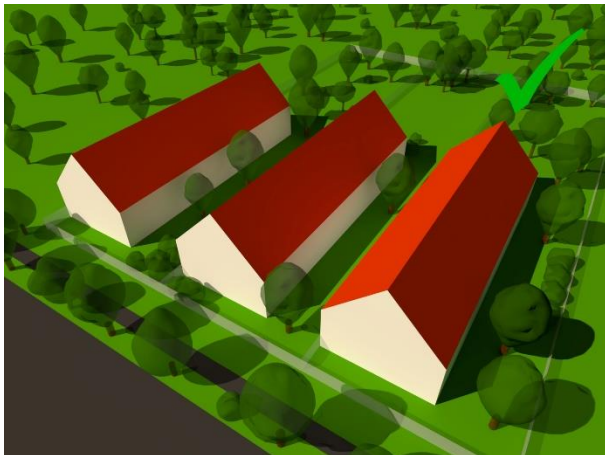

A rossz példák mindegyike álcázza az elkövetett hibát, mégis markánsan visszatükrözi azt. A szomszédos telkek csatlakozási vonalát megőrzi, innen azonban átalakítja a teljes telek felszínét. Célja a sík terep elérése, amelyet sík terepen elhelyezkedő telek megvásárlásával kellene elérnie.

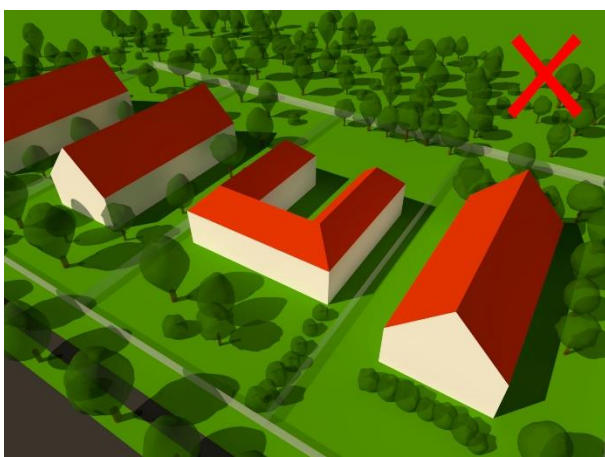
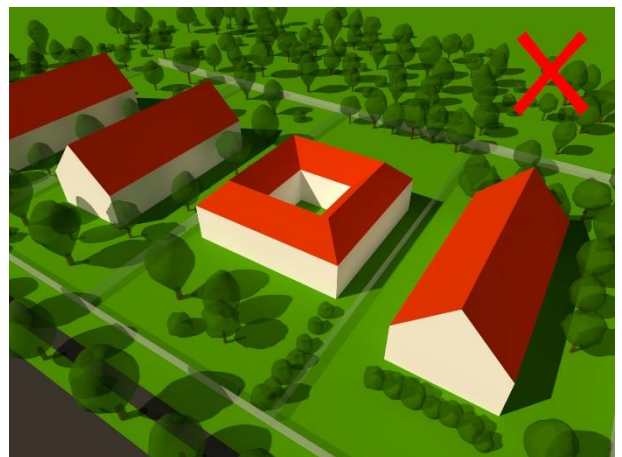
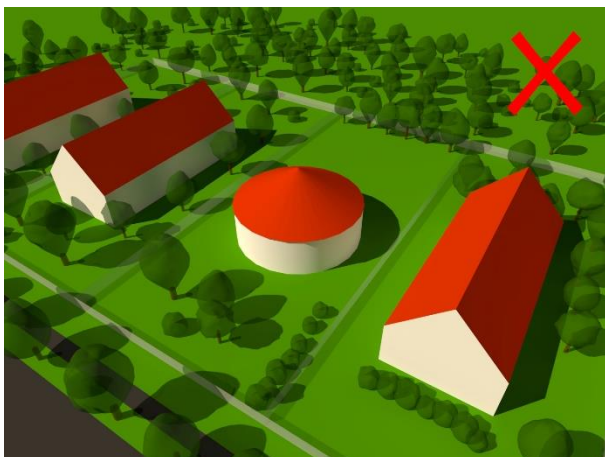
ÉPÜLETTÖMEGRE SZÓLÓ JAVASLAT – I.

Épülettömegekre az alábbi megoldás JAVASOLT:

A kitűzött cél az utca felőli egységes homlokzati megjelenés elérése, a szomszédos épületekhez való alkalmazkodás.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

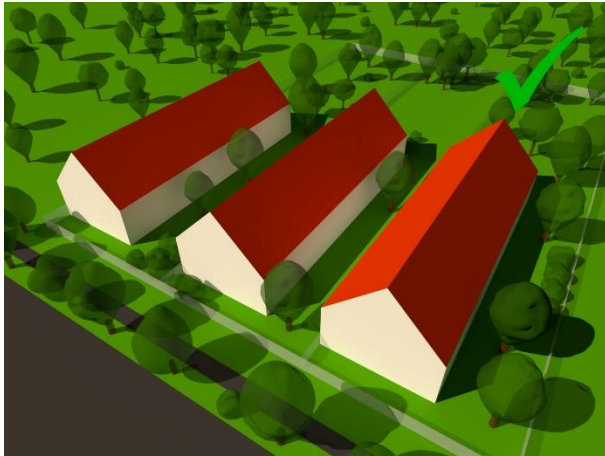
A rossz példák mindegyikénél figyelmen kívül van hagyva a szomszédos épületek tömege. A beépítési paraméterek mechanikus betartása nem eredményez utcaképi illeszkedést. Emellett a tömegforma, több esetben is, alaprajzi nehézségeket okoz.

ÉPÜLETTÖMEGRE SZÓLÓ JAVASLAT – II.

Épülettömegekre az alábbi megoldás JAVASOLT:

A kitűzött cél az utca felőli egységes homlokzati megjelenés elérése, a szomszédos épületekhez való alkalmazkodás.

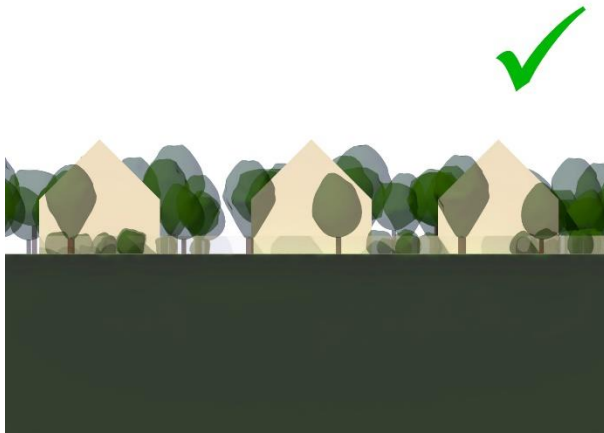
Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A rossz példák között megjelennek a telepítésükben már a szomszédságukhoz közelítő megoldások is, ám mindegyiknél elkövetve azt a homlokzati hibát, amellyel azoktól homlok-egyenesen más arculati megoldásúvá válnak.

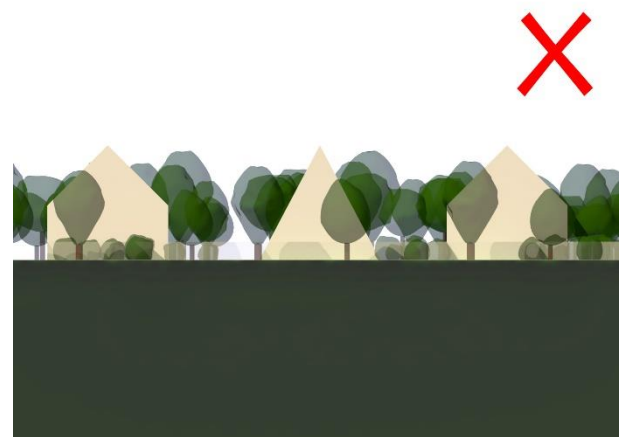
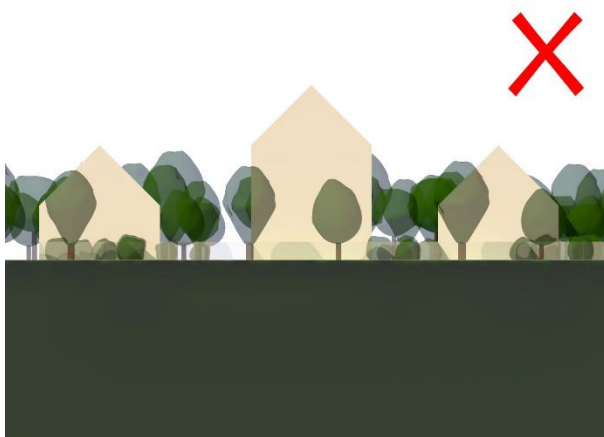
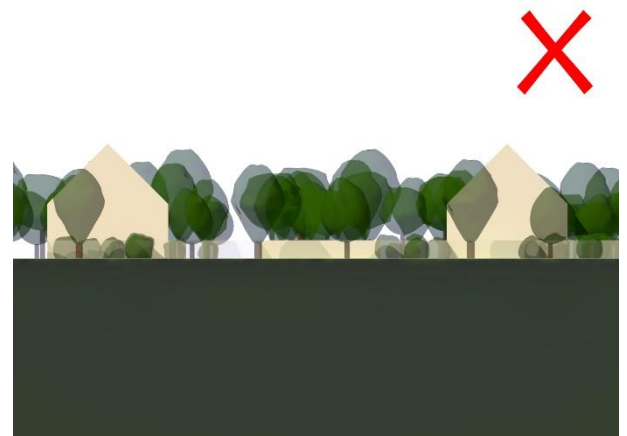
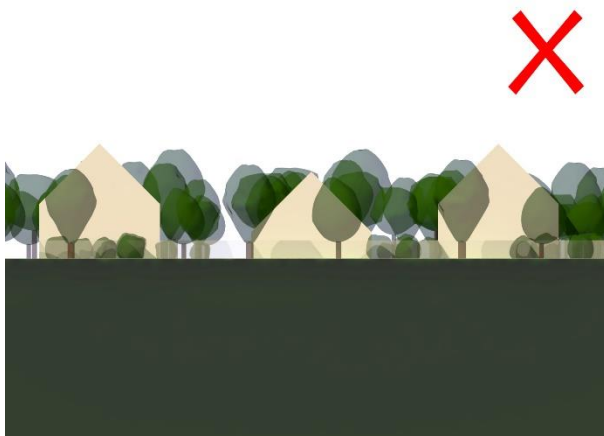
ÉPÜLETMAGASSÁGRA SZÓLÓ JAVASLAT

Épületmagasságra az alábbi megoldás JAVASOLT:

Az épületmagasságnál a szomszédos épületekkel megegyező, az utcaképben egységes megjelenést kölcsönző megoldás támogatott.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A szomszédságtól különböző magasságot mutató épületek törést eredményeznek az utcaképben, a kialakult egységet megbontják. Alacsonyabb, vagy magasabb kialakításuk, szomszédságtól eltérő hajlásszögük kedvezőtlen megjelenést eredményez az érintett utcaszakasz egészének.

ÉPÜLETBŐVÍTÉSRE SZÓLÓ JAVASLAT – I.

Épületbővítés kialakításánál az alábbi megoldás JAVASOLT:

Az épületek bővítésénél a merőleges oldalszárny alkalmazása javasolt. Ezzel az utca felőli épületritmus megmarad, túlzó épületszélesség nem jön létre. A tetőidom csatlakozása is kedvező módon alakítható ki.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A bővítés toldás látszatát kelti, szervesetlen épületkapcsolatot eredményezve. Az épületektől elforduló, azzal 45 fok körüli szöget bezáró elrendezés nem az oldalhatáron álló beépítésű utcatorba kívánkozó elem. A

kisléptékű épületelem nem előkerti megjelenésre méltó. Az épület oldalirányú bővítését pedig a tetőidom nem tudja kedvezően követni.

ÉPÜLETBŐVÍTÉSRE SZÓLÓ JAVASLAT – II.

Épületbővítés kialakításánál az alábbi megoldás JAVASOLT:

Az épületek toldásánál a merőleges oldalszárny alkalmazása javasolt. Ezzel az utca felőli épületritmus megmarad, túlzó épületszélesség nem jön létre. A tetőidom csatlakozása is kedvező módon alakítható ki.

Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A bővítés során az eddig rövidebb oldalával megjelenő, utcára merőleges épület utcával párhuzamossá válik, noha a tetőidomával próbál ettől eltérő képet mutatni. Utcaképi elemként semmivel sem kedvezőbb, mint egy hosszoldalával utcával párhuzamosan telepített épület.

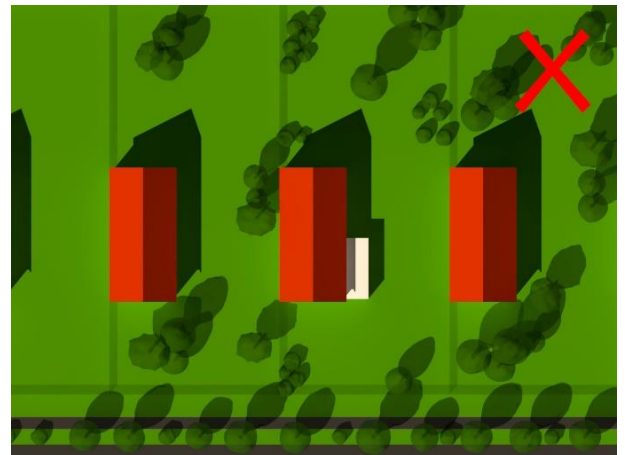
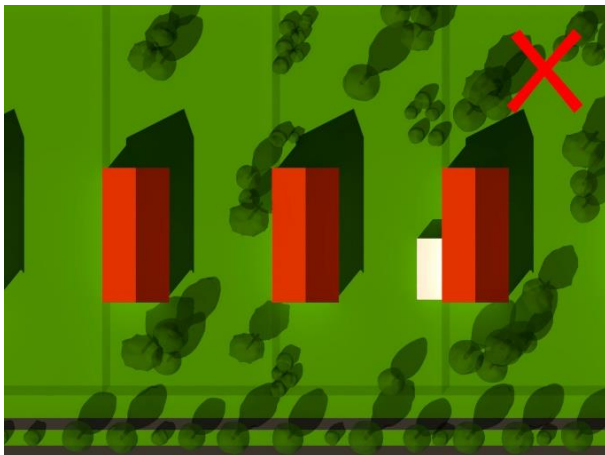
SZEMÉLYGÉPKOCSI TÁROLÓ ELHELYEZÉSÉRE SZÓLÓ JAVASLAT

Személygépkocsi tároló számára az alábbi elhelyezési mód JAVASOLT:

A személygépkocsi tároló lakóépülettel való egybeépítése javasolt, a garázs hátsókert felőli elhelyezésével.

Az alábbi elhelyezési módok NEM JAVASOLTAK:

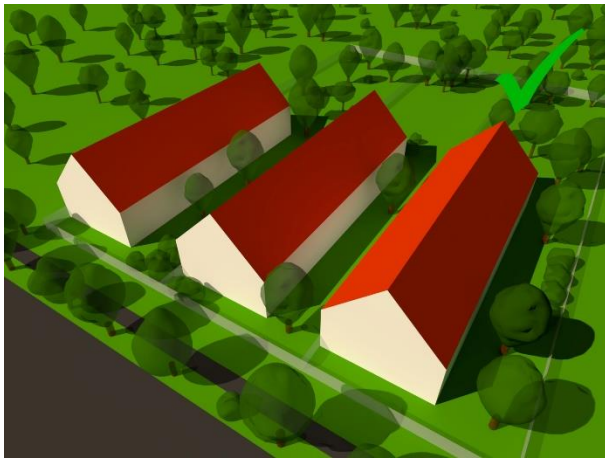
Az oldalkertben történő garázs-elhelyezésnél sem a telken álló épület melletti, sem a szomszédhoz tapasztott elhelyezés nem eredményez kedvező utcaképet. Az előkertben történő, utcára merőleges

elhelyezés oldalhatártól való elhúzása nem javasolt, mivel ekkor az előkert felszabdalódik. Az utcával párhuzamos elhelyezésnél viszont az épület földszinti utcai homlokzatát egy garázsoldalfal eltakarja.

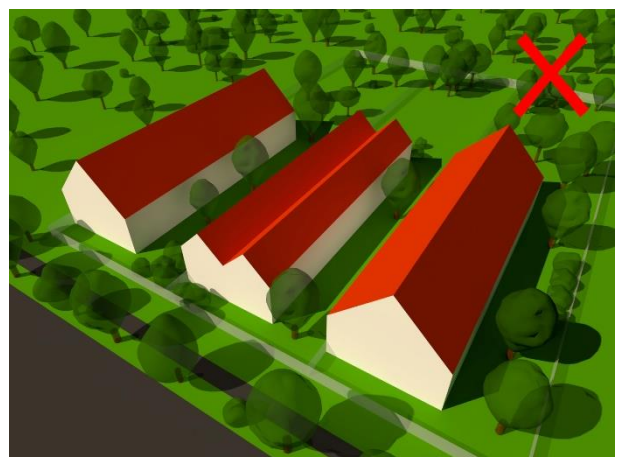
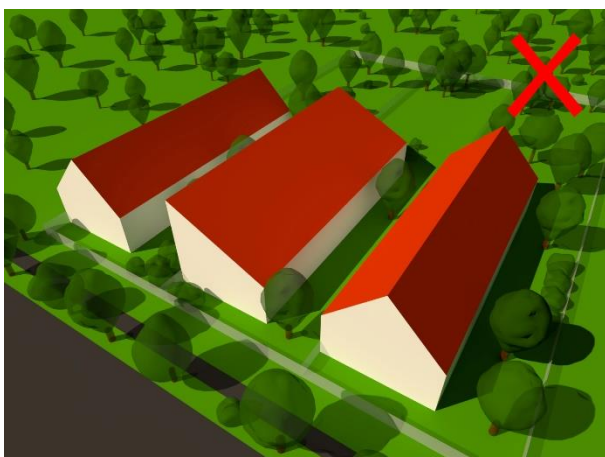
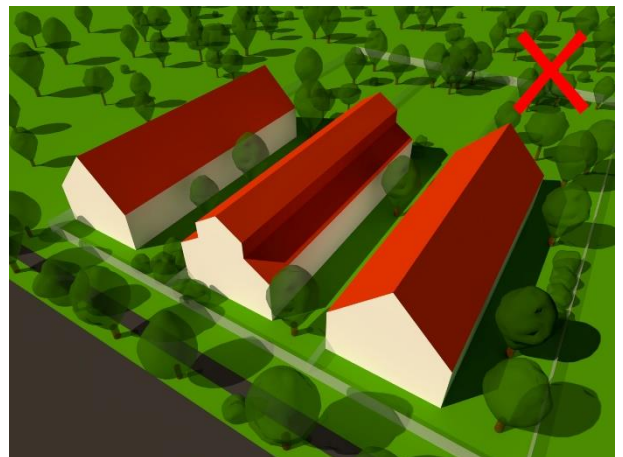
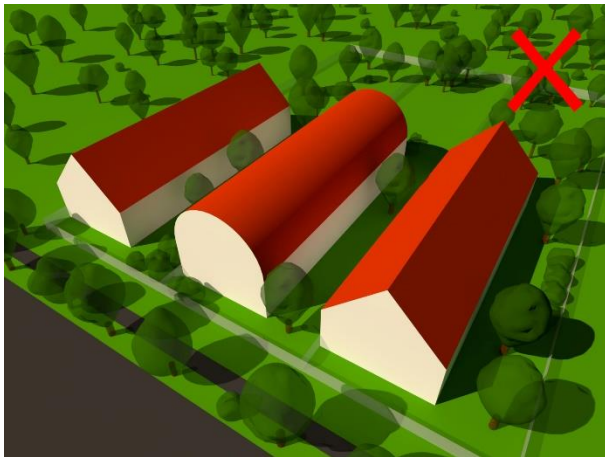
TETŐIDOMRA SZÓLÓ JAVASLAT

Tetőidom kialakításánál az alábbi megoldás JAVASOLT:

A tetőidom kialakításánál a szomszédos épületek tetőidomához alkalmazkodó megoldás javasolt. Hagyományos elrendezésű, oldalhatáron álló beépítési módú telkeknél ez döntően magas tetős kialakítást takar.

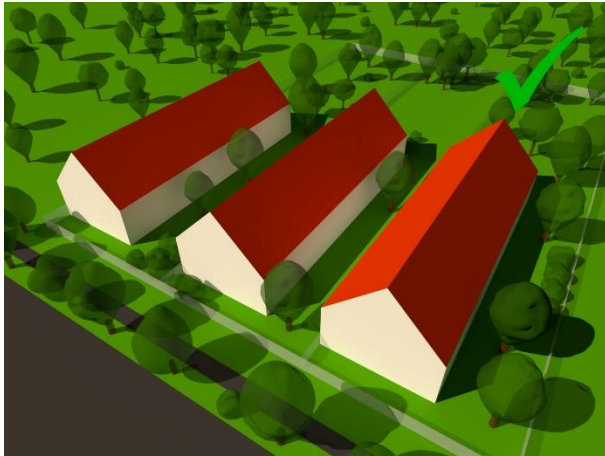
Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

Az öncélú formai kialakítás elkerülése javasolt. A szomszédságra és az utcaképre figyelmet fordító, az épület nagyságrendjével összhangot mutató megoldások alkalmazása kívánatos. A rossz példák érzékeltetik, hogy a beépítési paraméterek önmagukban nem elégségesek a kedvező megjelenés elérésére.

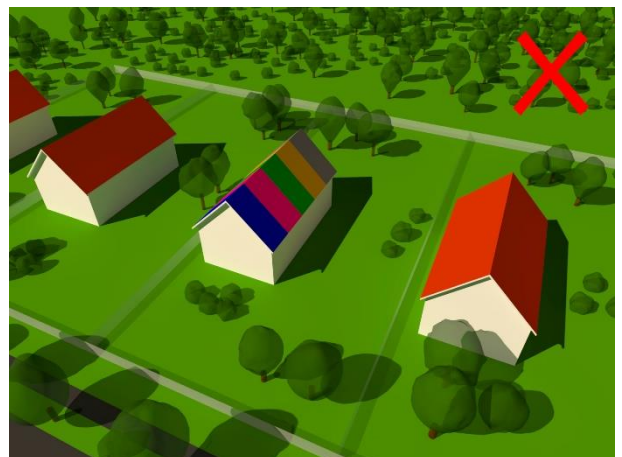
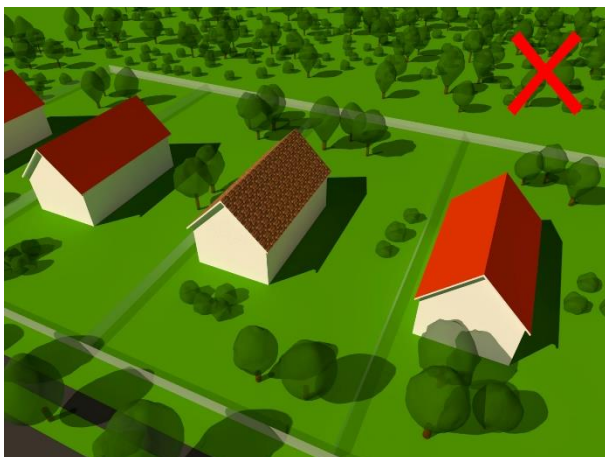
TETŐHÉJALÁSRA SZÓLÓ JAVASLAT

Tetőhéjalás kialakításánál az alábbi megoldás JAVASOLT:

A tetőhéjalás anyagában és színében egyaránt alkalmazkodjon a szomszédos ingatlanok kialakításához. Minőségi anyag, visszafogott színek jellemezzék a tetőt.

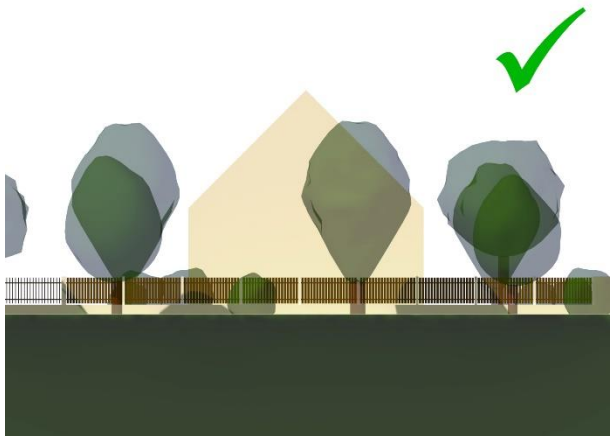
Az alábbi megoldások NEM JAVASOLTAK:

A tetőhéjalásnál kerülni kell a zavaró mintákat, valamint a tobzódó színhasználatot. Kerülni kell továbbá az eltérő színű tetőelemekkel szavakat, ábrákat formáló megoldásokat.

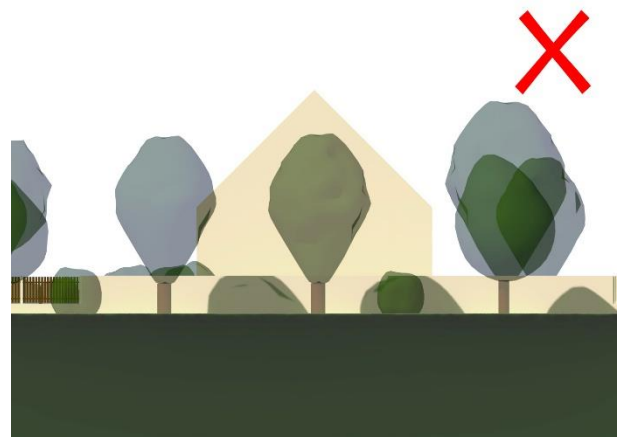
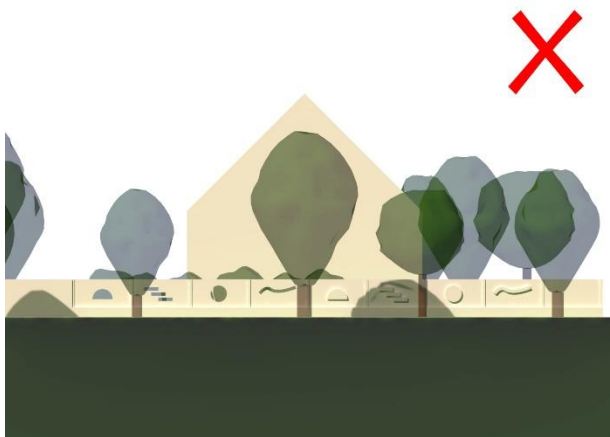
KERÍTÉS KIALAKÍTÁSÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

Kerítéseknél az alábbi kialakítási mód JAVASOLT:

A kerítések áttört megvalósítására mutatunk néhány mintapéldát. A teljes átlátást biztosító és a részben zárt kialakítás növényzettel való kombinálásából születhetnek meg a legkedvezőbb megoldások.

Az alábbi elhelyezési módok NEM JAVASOLTAK:

A kerítések áttört kialakítása nem jelenthet egyet a formákkal kivágott kerítéselem megvalósításával. A tömör kerítés jó néhány esetben nem kerülhető el. Ilyennek tekinthető a környezeti terheléstől való

védelem, az örökségi szempontok érvényesítése, valamint az építészeti koncepciót szolgáló kialakítások esete.

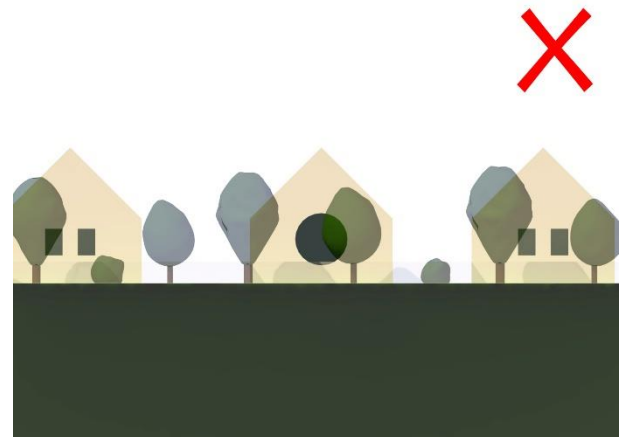
NYÍLÁSZÁRÓK ELRENDEZÉSÉRE SZÓLÓ JAVASLAT

Az épület utcai nyílászáróinak elhelyezésére az alábbi mód JAVASOLT:

Az utcai ablakok ritmusa a szomszédos épületekkel mutasson összhangot. A nyílászárók darabszáma és elrendezése törekedjen a harmóniára.

Az alábbi elhelyezési módok NEM JAVASOLTAK:

Az utcai ablakok formai kialakításánál törekedni kell az öncélú formák alkalmazásának mellőzésére, méretében, mennyiségében a hagyományos ablakok visszatükrözésére, de mindenek előtt a homlokzat kedvező arányrendszerének megteremtésére.

NYÍLÁSZÁRÓK SZÍNHASZNÁLATÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

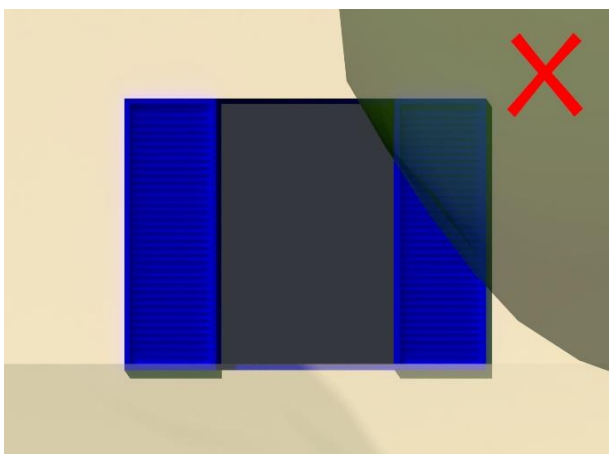
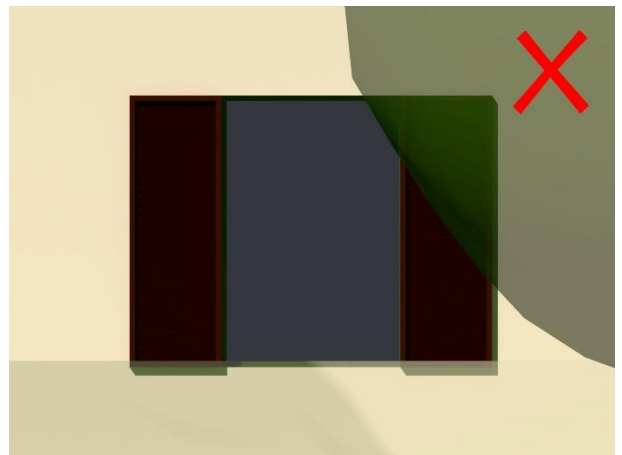
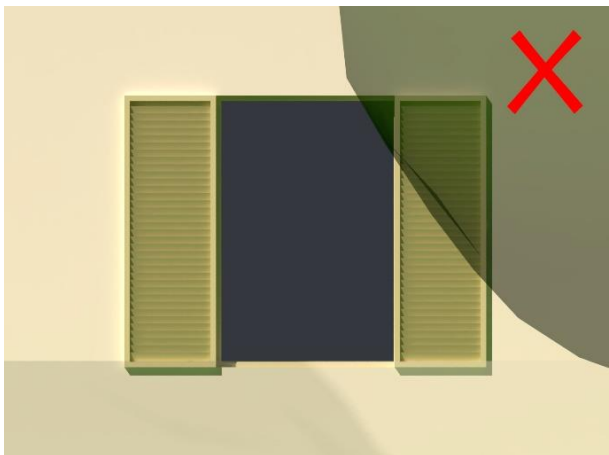
A színek egyöntetű, néhány színre korlátozódó előírása – a hagyományos falusias részek kivételével – nem lehet követelmény. Példáink tehát kiragadottak, nem tükrözik a település teljességére elvárt követelményeket.

Nyílászárók esetében az alábbi színhasználat például JAVASOLT:

A sötétbarna és a sötétzöld szín mellett – természetesen – a fehér nyílászárók elhelyezése is javasolt.

Az alábbi színhasználatok NEM JAVASOLTAK:

Az élénk színek, a telített tónusú festékek, az anyagoktól idegen, feltűnő színhasználat kerülése javasolt.

A választásnál az egymással harmonizáló, visszafogott, pasztel-árnyalatok elsőbbséget élveznek. Mindemellett a paraszti világ fehér-sötétbarna, fehér-sötétzöld színpárjai éppúgy

alkalmazhatók a hagyományos stílusjegyeket hordozó épületeken.

B) KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA – UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A településen közlekedő alapvető intuícióit a közterületek minősége és a közterületeket keretező épülethomlokzatok, valamint utcáról feltáruló magánkertek látványa határozza meg. A közterületek igényes kialakítása a leghangsúlyosabb, hiszen itt és ezeken át közlekedve érhetjük el célpontunkat, haladhatunk át a településen. Közterületnek tekintjük a közlekedési célra szolgáló területeket: így a közutakat, utcákat, tereket, kerékpárutakat, gyalogutakat, sétálóutcákat, valamint a zöldterületeket: így a közparkokat, közkerteket.

A közterületek lehetnek karakteres elemek, melyek a település ikonikus pontjaivá válhatnak, amit minden áthaladó csodál és megjegyez (mint a lenti példa is mutatja), de szolgálhatnak stílus nélküli, jellegtelen, netán nyomasztó közlekedő felületként is, melyet az áthaladó elfelejt, vagy igyekszik elfelejteni. Rajtunk áll, hogy melyik minőségében szeretnénk ezeket látni.

Fákkal szegélyezett, árnyas utca

A következő fejezetekben a közterületekkel szembeni elvárásainkat fogalmazzuk meg.

.....UTCÁK KIALAKÍTÁSÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

Az utcák kialakításánál azok meghatározó tulajdonságaira, elemeire tudunk javaslatokat megfogalmazni, melyek számbavétele az alábbiakban szerepel:

- szélesség;
- nyomvonal;
- lejtésviszony;
- szerepkör;
- szomszédság funkciója;
- térfal, kerítés, előkert;
- burkolat;
- zöldfelület;
- közműelem;
- köztárgy.

Az alábbiakban a fenti elemekre fogalmazzuk meg javaslatainkat.

Szélesség:

Az utcák szélességi viszonyainál figyelembe kell venni, hogy ezek a történeti települési térség elemei-e. Ha igen, akkor gondos mérlegelést követően dönthető el, hogy megváltoztatásuk jár-e annyi előnnyel, amely kárpótol minket a hagyományos utcakeresztmetszet eltűnéséért. Elsősorban közlekedési indokok jelentkezhetnek egy utca szélesítésére. Fontos ennek mindenre kiterjedő részletes elemzése, a megvalósulás valós szükségének eldöntése, hiszen a forgalom központba

való beeresztése ma már nem cél, sőt éppen a régi utcák varázsának megőrzése jelentkezik igényként. Mérlegelni kell mindezek mellett az egyes közlekedési módok viszonyait is, hiszen hazánkban is egyre inkább teret nyer a kerékpáros közlekedés, emellett a lakosság egészségének megőrzését szolgáló gyalogos közlekedés népszerűsítése is, melyek egy utca szélességének meghatározásakor figyelembe veendő szempontok. Csakúgy, mint az árnyat adó fák jelenléte az utcakeresztmetszetben, mely kérdést a későbbiekben is tárgyaljuk.

Új utcák megnyitásokor lehetőség van nemcsak a régi településkarakter továbbvitelére, ahhoz szervesen illeszkedő jellegű településrész kiépítésére, de akár ettől eltérően új, más karakterű településrész megteremtésére is, melyben a közterületek keresztmetszeti elrendezése, szélessége új lehetőségeket rejt magában. Új közterület kialakításakor javasolt a változó közlekedési szokásokhoz való alkalmazkodás: ma

már nem feltétlenül a gépjárműközlekedés az elsődleges, éppen emiatt nem feltétlenül a gépjárművekhez kell szabni az utcákat, sokkal inkább a kerékpáros, illetve gyalogos közlekedés igényeihez. A változó klímához való alkalmazkodás jegyében szükséges az utcákban az árnyékot adó fák jelenléte, melyek keresztmetszeti vonatkozása szintén figyelembe veendő tervezési feladat.

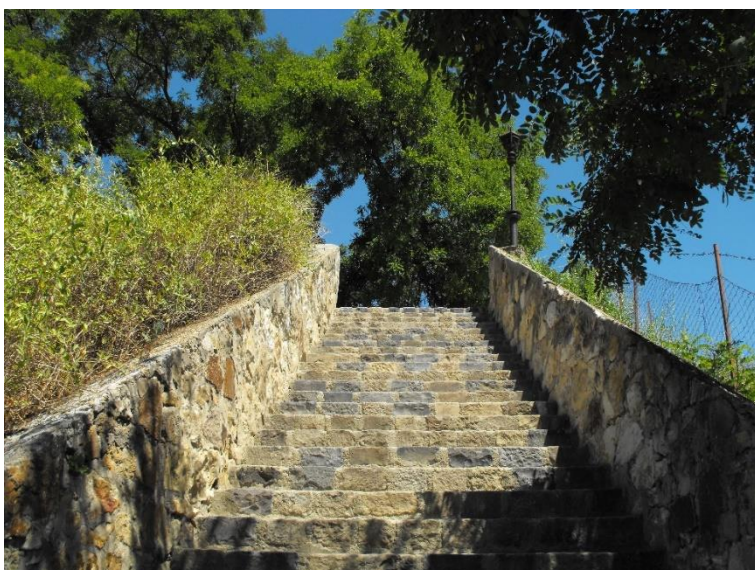
Nyomvonal:

Nyomvonalbeli kialakítás terén szükséges megkülönböztetni a már kialakult, történeti településrészeket, melyek utcanyomvonala önmagában is településkaraktert meghatározó sajátosság lehet (például az egyutcás települések hosszú utcái, vagy hegyvidéki települések ágasbogás utcahálózata). Az újonnan kialakítandó utcák nyomvonalának meghatározásában elsődleges szerepe kell, hogy legyen a meglévő hálózat mellett a lejtésviszonyoknak is. Gyakori

kísértés, és helykihasználás szempontjából ideálisnak tűnő megoldás sík terepen a sakktáblaszerű hálózat kialakítása, egymáshoz derékszögben csatlakozó utcákkal. A hosszú egyenes utcák azonban unalmas utcaképet eredményeznek, ezért sík terepen is ajánlatos megtörni a kialakítandó utcák nyomvonalát, mely egyben változatosságot is hoz a településképbbe.

Lejtős helyzetben az utcák nyomvonalvezetésében a lejtőre merőleges helyzet a kedvező, mely közlekedésbiztonsági szempontból is a legjobb. Éppen ez utóbbi miatt csak a legszükségesebb esetekben javasolható lejtőirányú keresztutcák kialakítását, mely elsősorban télen okozhat veszélyes helyzeteket a közlekedésben. Szintén javasolt változatos lejtésviszonyoknál az utcahálózat és a kilátás viszonyainak kiaknázása, ahogy az a fenti képen is látható: a szép kilátás, a változatos vonalvezetésű utcák izgalmas, értékes lakóterületeket eredményezhetnek.

Az utcák lejtésviszonyai alapján a lejtős kialakítás mellett a lépcsős kialakítás is elképzelhető. Mindkettő egyediséget kölcsönöz a közterületnek, sajátos arculattal látva el ezeket. Lépcsők kialakításánál azonban fokozottan ügyelni kell a természetes, elsődlegesen a helyben megtalálható anyagok használatára, a műves részletképzésre, illetve – ahol csak lehetséges, – az akadálymentes megközelítés lehetőségére is, különösen közintézményeknél.

Szerepkör:

A közterület szerepköre a betöltött funkció függvénye. Más kialakítást igényel például a kerékpárút (amint képünk is mutatja), és más kialakítást várunk el egy autópályától, sétálóutcától, vagy egy vegyes használatú utcától. Mindegyik esetben a korrekt, jó minőségű burkolat és alépítmény elvárása jelentkezik, a kapcsolódó burkolati elemek, a funkció által megkövetelt infrastruktúra-elemek (sétálóutcákban utcabútorok, köztárgyak, autópályáknál pihenők) és az utat, utcát kísérő zöldfelület összehangolt, igényes

kialakítási igényével együttesen. A burkolatok, alépítmények kérdésén túl nem lehet túlhangsúlyozni az utcák zöldfelületét, mely szintén kardinális kérdés korunk változó klímáját tekintve. Az alacsony gépjármű forgalmú utcákban, ahol a gyalogosok, kerékpárosok forgalma nagyobb, mindenképp jelentős hangsúlyt kell kapnia a fáknek, hiszen a gyalogos, kerékpáros forgalom védtelenebb az időjárás viszontagságaitól.

Az utcák legfontosabb használói (az utca, vagy út szerepkörétől függetlenül) elsősorban az emberek, ezért a kialakításban, a szerepkör meghatározásában olyan egyensúlyt kell találni, mely minden használó fél számára megfelelő kompromisszum, és az egyes használati módok (másképp fogalmazva az utca szerepkörének szegmensei) ne kerüljenek konfliktusba egymással. Nem előnyös tehát, ha a különböző használati módok indokolatlan túlsúlyba kerülnek valamelyik másik használati mód rovására. Visszafordítva: ahol nincs elegendő tér mindegyik közlekedési mód számára, ott szükséges elgondolkodni a közterület jövőjén, figyelembe véve a változó trendeket. Ebből fakadóan, ahol szükséges, a gépjárműforgalom korlátozása közterületalakítási kérdéseket is vonhat maga után, legfontosabb követelmény azonban minden esetben egyértelmű, a sérülékenyebb használót (autósokkal szemben a kerékpárosokat, gyalogosokat, kerékpárosokkal szemben a gyalogosokat) előnyben részesítő megoldás.

Szomszédság funkciója:

A közlekedési felületek összeköttetést biztosítanak a településen belüli és településközi forgalom számára. A szomszédság funkciója oly módon játszik szerepet mindezekben, hogy meghatározza, hogy mely célközönség és milyen szállítási eszközök igénybevételével veheti birtokába a szomszédos területeket. A funkcionális kialakítás mind anyaghasználat, mind szélesség, mind anyagminőség szempontjából tehát elvárás.

Térfal, kerítés, előkert:

A közterület megjelenése függ az ezt kísérő térfal látványától. Emiatt az épületek utcai homlokzat kialakítása, anyaghasználata és színezése e jelentőségre tekintettel kell, hogy megtörténjen. Előnyösnek tekinthetők a hagyományokat tükröző homlokzati arányok és kialakítások, a világos, pasztell árnyalatú épületszínek, a világosabb kő-, illetve téglaburkolatok. Térfalak nemcsak homlokzatokkal, hanem növényzettel, zöldfelületekkel is képezhetünk, melyek hatékonyan alkalmazhatók nem kívánt

látványok eltakarására, figyelem felhívására, illetve elterelésére is.

Burkolat:

Az utcák burkolatánál a funkcióra helyeződik a hangsúly, mindemellett az esztétikum szerepét is hangsúlyosan kell kezelni. A jó utcaburkolat kifejezi, hogy mely járművek számára került kialakításra, kellő szélességet biztosít a használói számára, valamint színét és minőségét hosszútávon megőrző anyagból készül. Kisebb terhelésű utcáknál általános elvként mondható ki, hogy tartóssági, fenntarthatósági, esztétikai szempontok miatt előnyösebb beton térkő burkolat alkalmazása, mint az

aszfalt burkolatoké. Noha kivitelezésük drágább, mivel könnyebben felszedhető és újra lerakható, hosszabb távon mégis olcsóbb az aszfaltnál, az időközben szükségessé váló közmű-munkák, üzemzavarok esetén könnyebben kezelhető, javítható, esztétikai minőségét hosszabb távon megőrzi, és kátyúk kialakulásától sem kell tartani.

Zöldfelület:

A zöldfelületek háttérrel biztosíthatnak az épületek számára, keretezhetik a közlekedőfelületeket. Minőségi kialakítás esetén önálló tényezővé nőnek ki magukat. Ebbéli szerepük erősítését szakemberek általi megtervezésük, karbantartásuk, folyamatos víz- és tápanyagutánpótlásuk megszervezése biztosítja.

A fentiekben is tárgyalt szempontok értelmében a növényzet szerepe esztétikai, ökológiai és éghajlati szempontból is nélkülözhetetlen a települések életében, így az utcákban is. A gyalogosok, kerékpárosok védelme mellett a jól fenntartott zöldfelületek alkalmasak az előnytelen látványok takarására, hangsúlyok megváltoztatására, aránytalanságok kiküszöbölésére, emellett a települési klímára is jótékony hatást gyakorolnak.

A közterületek zöldfelületi kialakítása sohasem lehet koncepció nélküli, különben a szemlélőben bizonytalanságot kelt, ezért ugyanúgy, ahogy az épületek esetében egy-egy motívum, tömegforma meghatározó tényező lehet, szükséges a következetesség a növényzet kialakításában is. Ilyen motívumok

lehetnek az alkalmazott fajok, fajták, sorrend, habitus, virágzó felületek, az utcabútorok, köztárgyak és a növényzet kapcsolata, és még számos további szempont.

Közmű:

A közművekről a vezetékek, műtárgyak településképet romboló hatása jut általában eszünkbe, ezek között is elsősorban a légvezetékek és a tájkép, utcakép, illetve a növényzet konfliktusos kapcsolata. A látképben megjelenő vezetékek látványa erősen csökkenti annak élvezeti értékét: a településekben a természet nyomait kereső ember szívét melengeti, mikor a látványt nem zavarják tartóoszlopok és kábelek. Különösen komoly konfliktust jelentenek a vezetékek védőtávolságán belül, netalán a vezetékek

alatt megjelenő fák, fasorok, melyek jövője a vezetékek kényszerű védelme miatt megpecsételt: a gyakran szakszerűtlen metszés hatására a fák hamar megbetegsznek és elpusztulnak. A fentiek miatt javasolt minden lehetséges helyzetben a légvezetékek föld alá helyezése is. Noha kivitelezésük és fenntartásuk így drágább, arculati szempontból mindenképpen előnyösebb. Emellett az utca képére védőtávolságuk okán hatással vannak a föld alatt húzódó vezetékek is, ezért a közművek kialakításánál törekedni kell arra, hogy a növényzet számára minél több hely jusson.

Üdítő színfolt, amikor a településképhez kombinálva egy-egy műves részleten megjelenő, közművekhez köthető jelzés, szépen kidolgozott műtárgy kap helyet a közterületen. Ilyen lehet egy-egy ivókút, vagy közkút, vagy a település arculatába illeszkedő megjelenésű világítótest.

Köztárgy:

Köztárgyak nélkül a közterület üres, korlátozott funkciók betöltésére alkalmas. A köztárgyak kialakításánál a tartósságra, minőségmegőrzésre, színhasználatra, funkcionalitásra, és nem utolsósorban az esztétikai minőségre kell a hangsúlyt helyezni. Az egyes utcabútoroknak, köztárgyaknak összhangban kell lenniük a település teljes arculatával. Nem szabad arculatot meghatározó, túl karakteres tényezőkké válniuk, de a jól kiválasztott utcabútorok, köztárgyak (padok, világítóberendezések, hulladékgyűjtők,

növényládák, buszmegállók) kiegészítik, erősítik a település karakterét, illeszkednek abba.

Általános ajánlások

Az utcák a legfontosabb közterületek, hiszen a mindennapi élet színterei, a település „vérkeringésének” biztosítói. Egységüket alapvetően határozza meg a keretező teleksoruk beépítettsége. Az azonos beépítési módú és homlokzatú épületek, valamint az anyaghasználatában, színében és kialakításában hasonló kerítés erősíti a karakteres utcaképet. A családi házas beépítés, így általánosságban a nyitott terek, laza térfalak kívánatosak.

Az utcák gerincét adó úthálózat nyomvonala általában minden településen adott, illetve tudatos településtervezés keretében bővül, vagy esetleg szűnik meg. Településképi szempontból az úthálózat burkolatának típusa és minősége jelenthet problémát. Az utcák nagy része aszfaltozott, azonban egyes útvonalak csak szórt burkolattal vannak ellátva. Az igénybevétel nagysága és a domborzati adottságok függvényében e részeken a szilárd burkolat kialakítása javasolt. Az útburkolatok cseréje azonban nagyon költséges tevékenység. Időnként előfordul, hogy a meglévő útburkolatot fel kell törni az alatta futó közművek karbantartása miatt, javasolt ilyenkor a különböző javítási munkálatokat egyszerre időzíteni, hogy a burkolat (és közvetve az utcakép) minél rövidebb ideig és minél kevesebb alkalommal szenvedjen kárt.

A településen a gyalogos forgalom céljára szolgáló járdák az utakhoz hasonlóan szintén adottak. Járdák építésénél alapkövetelmény, hogy azok kellően szélesek (lehetőleg két ember elférjen egymás mellett) és biztonságosak legyenek (a forgalom és a közbiztonság szerint egyaránt). A burkolatuk minősége az utakhoz hasonlóan településképi szempontból fontos tényező.

A növények nagy szerepet játszanak egy település megjelenésében. Az esztétikai hatásukon kívül párologtatnak, árnyékolnak, megfogják a szelet és a port, ezért a fával és cserjékkel gazdagon beültetett utcákat tekintjük rendezettnek. Fontos, hogy az út mentén (amennyiben ezt a terepi adottságok lehetővé teszik) egységes fasor, vagy kettős fasor álljon, melynek életkora, ültetési távolsága, habitusa és lombszíne azonos. Kellemesebbé teszi az utcaképet, ha a fák egészségesek, jól karban tartottak, betegségeknek és kártevőknek ellenállóak. Mindezek figyelembe vételével az alaktartó, hosszú élettartamú, rendszeres alakítást nem igénylő fajokat kell előnyben részesíteni. A nyitottabb térérzet érdekében a konkáv keresztmetszetre kell törekedni, ami a fák előtti cserjeültetéssel érhető el. A cserjeválasztéknak kevés fajtából kell állnia, melyek folyamatos visszatérő elemként növelik az utcakép egységét. Minden más tekintetben a fákkal azonos követelmények vonatkoznak rájuk.

A házak előtti utcakertek állapota jól tükrözi a lakók önmagukról és településükről alkotott képét, és ezáltal hangulatuk meghatározó a településre érkezők számára is. Zöldfelületi kialakításukban fontos, hogy harmonikus, egységes képet mutassanak, tükrözzék a helyi adottságokat, ugyanakkor ne váljanak túl hivalkodóvá, őrizték meg a zöld háttér szerepüket, amellyel a kiemelt közterületeket támogatják.

Fontos megemlíteni a fennmaradó gyepes területeket. Egy utcát akkor tekintünk rendezettnek, ha a gyepfelületei összefüggőek, gyomtól mentesek és rendszeresen kaszáltak. Előbbi csak akkor érhető el, ha az autóval történő ráhajtás akadályozott (pl. kiemelt szegéllyel). Amennyiben a nyílt vízelvezetés miatt ez nem

valósítható meg, így süllyesztett szegéllyel, szórt burkolatsávvval, illetve figyelemfelkeltő cserjesorral érdemes védeni a gyepet. Rendkívül személyessé tudja tenni az utcaképet, ha az utcakertekben a lakosok által létrehozott egynyári-, illetve évelőkiültetéseket találni, így ezek létesítése, valamint egyedi utcabútorzat (virágládák, padok, hulladékgyűjtők stb.) használata egyaránt javasolt.

A település utcai arculatának meghatározó elemei a nyitott csapadékvíz-elvezető árkok és a légvezetékek sűrű hálózata. Sajnos több helyen tapasztalható, hogy az árok növényzettel sűrűn benőtt, ami felgyorsíthatja a hordalék felhalmozódását, így idő előtti feltöltődést okoz, gyakoribb tisztítást igényel. Jelenléte leszűkíti a fasorok kialakítására rendelkezésre álló helyet, amit tovább akadályoznak a légvezetékek. Tájépítészeti szempöngből akkor tekinthetjük megfelelónnek az utca képét, ha az árokszegély illeszkedik a környező terepviszonyokhoz, ha figyelemfelkeltő cserjesorral kellően ellátott, illetve ha a légvezeték-hálózat minél inkább egyesített, esetleg föld alatti kábelezéssel fut.

A földkábelezés, illetve az árok szélének magasítása belátható időn belül nem képzelhető el, így a tervezés során a körölményekhez alkalmazkodó eszközöket szükséges bevetni. Az árok körül így megfelelő tereprendezés szükséges, fasor telepítésénél pedig a szűk zöldsáv és a légvezetékek miatt megfelelő korona és gyökérrendszerű fafajokat kell kiválasztani.

A település szerkezeti utcahálózata nemcsak a mindennapos átmenő forgalmat bonyolítja, hanem a főbb közintézményeknek is helyet ad. E központi szerepkör miatt nagy hatással van a település arculatára. Kialakításakor fokozottan törekedni kell a minél reprezentatívabb megjelenésre. Ennek elérésére intenzívebb dísz adó növénykiültetéssel történhet. Fontos elvárás, hogy a jelentős közintézmények jól láthatóak legyenek, illetve megfelelően ki legyenek emelve, ami különleges szoliter fákkal, eltérő díszburkolattal érhető el legkönnyebben.

.....TEREK KIALAKÍTÁSÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

A különböző teresedések fontos elemek a települések életében. A lakosság találkozási színtereiként meghatározó szerepet játszanak a közösségi élet kialakításában, emellett jelentős a rekreációs funkciójuk is. Ahogy nevük is mutatja, a terek fellazítják a kötött településszövetet, nyitottabbá, szellősebbé teszik azt. Nemcsak a lakosság találkozási pontjai ezek, de sok esetben a közintézmények sűrűsödési helyei, éppen ezért fontos közlekedési csomópontok is (kialakulásuk alapvető oka is a közlekedési útvonalak találkozása), egyben a települések reprezentációs helyszínei is. Fontos ezért, hogy a közterek kialakítása megfeleljen azoknak a követelményeknek, melyeket a valós, illetve potenciális használók támasztanak, egyben kommunikáljon a településről, mintegy kivonatot adva róla.

Alapvető tér-képzési alapelv, hogy a különböző funkciójú térrészek egymástól jól el legyenek határolva, melyet zöldfallal, kerítéssel, burkolatjelzéssel lehet elérni. (Nem szerencsés, ha például a gyalogos forgalom a kerékpárosokkal keveredik, vagy a futók a játszótéren haladnak át.) Amellett, hogy fontos a funkciók szétválasztása, nem szerencsés, ha a köztéren a gépjárműközlekedés túlzottan dominál, ez élehetlenné teheti a teret, egyben utat nyithat annak leromlása előtt. Fontos szempont, hogy jól átlátható és napos--árnyékos helyek egyaránt legyenek a tereken. Mivel a közterek az időtöltés helyszínei is, utcabútorzat elhelyezése is elengedhetetlen.

Köztereken előnyösebb a növényzet alkalmazása térhatároló elemként. A terület szélességéhez mérten kell a növényanyagot megválasztani, hogy a termélység és a "határoló fal" magassága ne keltse bezártság érzését. Ezt a különböző alakú és méretű fákkal és a fák előtti cserjék, évelőágyak és egynyáriak kiültetésével lehet elérni. Évszaktól függően is változik egy lehatárolt terület nagyságának érzékelése. Az örökzöldek állandó térfalat képeznek egész évben, míg a lombhullató növények télen átlátást engednek, megnyitva a teret.

KÖZPARKOK, KÖZKERTEK KIALAKÍTÁSÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

Közparkok és közkertek kialakítása, tervezése során a legfontosabb szempontok: a szükséges funkciók arányos és megfelelő elhelyezése, az akadálymentes megközelítési lehetőség, a sokféle igényt kielégítő, funkciógazdag kialakítás, és a magas szintű esztétikum, továbbá a gyomosító, inváziós növényfajok kerülése. Mivel a feladat komplex, igen sokrétű és számos szereplő együttműködését követeli meg, javasolt a közparkok, közkertek megtervezését és kivitelezését szakemberekre bízni.

A kialakítás, tervezés során a fontosabb, mérlegelést igénylő szempontok:

- A használók köre:

A közparkokat, közkerteket általában mindegyik korosztály használja, a használat módja és az igények azonban jelentős mértékben változnak korosztályok szerint, mely a funkciók térbeli elhelyezkedésére is hatással van. Míg a gyermekek számára elsősorban a szabadterei játékok jelentik a szinte kizárólagos igényt, az idősebb korosztályok felől a mozgás változatosabb formái jelenhetnek meg igényként (fitnesz-eszközök, erdei tornapályák, általános és speciális jellegű sportpályák), de értékelik a közösségi tereket, díszkerteket is. Mivel a felhasználók ismerik legjobban saját igényeiket, a közösségi tervezés fontossága ebben a kérdésben vitathatatlan.

- A közpark, közkert vonzáskörzete:

Egy közterület vonzáskörzetének nagysága több tényezőtől függ, ezek közt azonban mindenképpen lényeges a terület nagysága és a funkciók egyedisége. A közpark közlekedési és infrastruktúra-hálózatát úgy kell méretezni, hogy arányos legyen a várható terheléssel. A túl- és az alulméretezett infrastruktúra egyaránt növelik a költségeket, emellett aránytalanságot, vagy fenntartási hiányosságokat eredményezhet.

- Víz alkalmazása:

A víz megjelenése általában mágnesként vonzza a használókat, különösen akkor, ha az a használatától nem elzártan jelenik meg szökőkutas medenceként, vagy kerti tóként. Amellett, hogy a vízfelületek, szökőkutak, víjátékok díszei a területnek, a helyi klímára is jótékonyan hatnak, a használóknak hozzáférhető módon alkalmazva pedig jelentős szórakozási, kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak.

- Az alkalmazni kívánt köztárgyak, utcabútorok funkciói, megjelenése, elhelyezése:

A köztárgyak megjelenése, esztétikai és anyagi minőségének kiválasztása körültekintést igényel a tervezéskor: egy rosszul megválasztott bútorzat egy modern kialakítású közterületet modorossá, egy historizáló, tájképi kertet idéző kialakítású kertet idegenné, szétesővé, következtelenné tehet. Az egyes bútorok elhelyezési módja szintén körültekintést igényel, attól is függően, mi az elérendő cél: kevesebb hulladékgyűjtő kihelyezése egy tájékoztató tábla kíséretében növelheti a használók környezettudatosságát, csökkentheti a keletkező hulladék mennyiségét, egy jól elhelyezett pad lehetőséget nyújthat nyugodt beszélgetésre, míg ha rossz helyre kerül, senki sem használja.

- Alkalmazni kívánt növények:

A tervezett közpark fő alkotóelemei, „építőkövei” a növények, melyek a használók számára árnyat, esztétikai élményt, kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak. Mindezek mellett ökológiai szerepük sem elhanyagolható, hiszen más emlősök, rovarok számára élőhelyet nyújtanak, más növényfajokkal társulásokat alkotnak, így nem megengedhető olyan fajok alkalmazása, melyek kivadulva gyomosítanak, inváziósan terjednek, a meglévő természetközeli élőhelyeket károsítani képesek.

Mindezek tükrében megjegyzendő, hogy egyetlen közkert, közpark sem kezelhető önmagában, hiszen egy nagyobb zöldfelületi rendszernek a részei. A közparkok, közkertek kialakítása, tervezése, fenntartása egy települési szintű zöldfelületi rendszer-fejlesztési/fenntartási terv szerint kell, hogy történjen, mely lehetővé teszi, hogy azonos szemléletben, azonos minőségben működhessenek a település közterületei, legyen szó akár játszóterekről, utcákról, fasorokról, közparkokról.

TELEPÜLÉSSZEGÉLYEK KIALAKÍTÁSÁRA SZÓLÓ JAVASLAT

Településszegélynek a belterület és a külterület határát nevezzük, mely határozott védelmet nyújt mind a lakóterületeknek, mind a külterületnek az ellentétes oldalról érkező hatásoktól, egyben tájba illeszti, „keretbe helyezi” a települést. Ideális esetben a településszegély elsősorban fás-cserjés, vagy éppen ligetes, intenzív műveléstől mentes terület, melynek a zaj-, por-, és klímavédelem mellett kézenfekvő funkciója a rekreáció, a természet- és tájvédelem.

A szántóföldek és a lakóterületek közötti sávot fa- vagy cserjesor, esetleg erdősáv telepítése adhatja. Az így kialakított zöldsáv esztétikusan választja el a különböző területhasználatokat és védi a településen lakókat a portól, hófúvástól, szélről. További előnye ökológiai szerepe: növeli a biológiai sokszínűséget azáltal, hogy növény- és állatfajoknak biztosít élőhelyet.

A településkapuk a bevezető utak mellett, a település szegélyén elhelyezkedő figyelemfelkeltő objektumok, a falu kezdetét jelzik. A zöldkapu egy felkiáltójel, ami az érkezőket színes, a településre jellemző motívumokkal fogadja, és felkelti a figyelmet. Itt kaphatnak helyet a dekoratív kiültetések, virágágyak, virágládák, információs táblák és a helyi látványosságokról tájékoztató táblák is. Két okból is fontos elemei a bevezető utak menti zöldkapuk a település arculatának: egyrészt esztétikus keretbe foglalják a köztük futó főutcát, megkülönböztetik a szomszédos településektől és felkeltik az emberek figyelmét. Másrészt a zöldkapukban már sok mindent el lehet mondani a településről. Egy jól megszerkesztett táblával egyszerre lehet üdvözölni a látogatókat és felhívni a figyelmet az értékekre és a szolgáltatásokra, egyben a kapu által megmutatni a falu rendezettségét is.

A zöldkapukat a bevezető út két oldalán szimmetrikusan elhelyezett díszítés alkotja. A kapu lehet az út két oldalára telepített 50-100 méter hosszú kettős fasor, két szimmetrikusan telepített fa vagy facsoport. A fafajok megválasztásakor törekedni kell a termőhelyi feltételeknek megfelelő fajtára. A fákat kiegészítő mutatós egynyári kiültetés is kerülhet a zöldkapuba. A kiültetéseknel át kell gondolni, hogy lesz-e lehetőség a fenntartásra, ezért fontos hogy jól megközelíthető helyen legyenek. Az adott kiültetésnél is az a megoldás az esztétikusabb, ha szimmetrikusan készül, vagyis az út mindkét oldalán megtalálható. A zöldkapu elemei között lehetnek építészeti, vagy művészi megoldások is, például egy köztéri szobor vagy térplasztika.

6. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK KIALAKÍTÁSA

Leszögezhetjük, hogy az alábbiakban szereplő példák kiragadottak, nem törekedtünk a teljes körű bemutatásra. Célunk annak felvillantása volt, hogy többféle megoldás is tekinthető jó példának. Nem kell tehát egyen-településtől félni, mindenki számára nyitva áll a sajátos jellegű épület, illetve telekállapot megteremtése.

A jó példák orientálnak, vezetnek, de nem irányítanak. A markáns településvonások megállapításán túl számolunk azzal, hogy nem egy skanzen részei vagyunk, hanem egy folyamatosan változó település mindennapjait éljük.

A példák mennyiségi alapját a településen fotózott képek alkotják, ugyanakkor a „jó példa” bemutatásánál többször is alkalmaztunk más településen talált elemeket, így téve teljessé az elképzeléseink bemutatását, az építkezők inspirálását.

A).....ÉPÜLETEK

Végigjárva a település területét megállapítható, hogy az épületállomány korszakokhoz köthető stílusjegyeket mutat föl. A Katonai Felmérések idejéből fennmaradt történeti köz- és lakóépületek, a 60-as évek „Kádár-kockái”, a 70-80-as évek nagyra nőtt utcai erkélyes családi házeit a mai kor mediterrán-modernista-népi hagyományokat felelevenítő stílus-kavalkádja jellemzi. A jó példáknál, éppen ezért, többfajta épület is képviselteti magát.

Jó példává az alábbi tulajdonságok együttes megléte miatt válhat egy épület:

- építészeti értéke;
  - arányhelyes tömege;
  - minőségi anyaghasználata;
  - környezetéhez való alkalmazkodása;
  - visszafogott színhasználata;
  - gazdag növényi háttere;
- okán.

B) ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK (AJTÓK, ABLAKOK, TORNÁCOK, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK, HOMLOKZATKÉPZÉS)

Az épületrészletek fotózása rávilágította a figyelmünket azokra az épületekre is, amelyek egészében talán nem tűnnek ki, ám részleteikben jó példaként szolgálhatnak.

Jó példává az alábbi tulajdonságok együttes megléte miatt válhat egy építészeti részlet:

- arányhelyes kialakítása;
- természetes anyaghasználata;
- táji jellege;
- műves formai elemei;
- épületszínezéshez alkalmazkodó színhasználata okán.

C).....KERÍTÉSEK

A kerítések szerepe a településképi formálásában óriási. Ezek adják a közterület és a magántelek határát. Ezek látványa jelenik meg legmarkánsabban az utcaképben.

Az áttört jelleg elvárását a környezeti terhelés, a történeti hagyományok, vagy az építészeti koncepció elvárása felülírhatja.

Jó példává az alábbi tulajdonságok együttes megléte miatt válhat egy kerítés:

- arányos magassága;
- minőségi anyaghasználata;
- szép részletképzései;
- épülettel való összhangja;
- szép utcaképi jellege okán.

D).....KERTEK

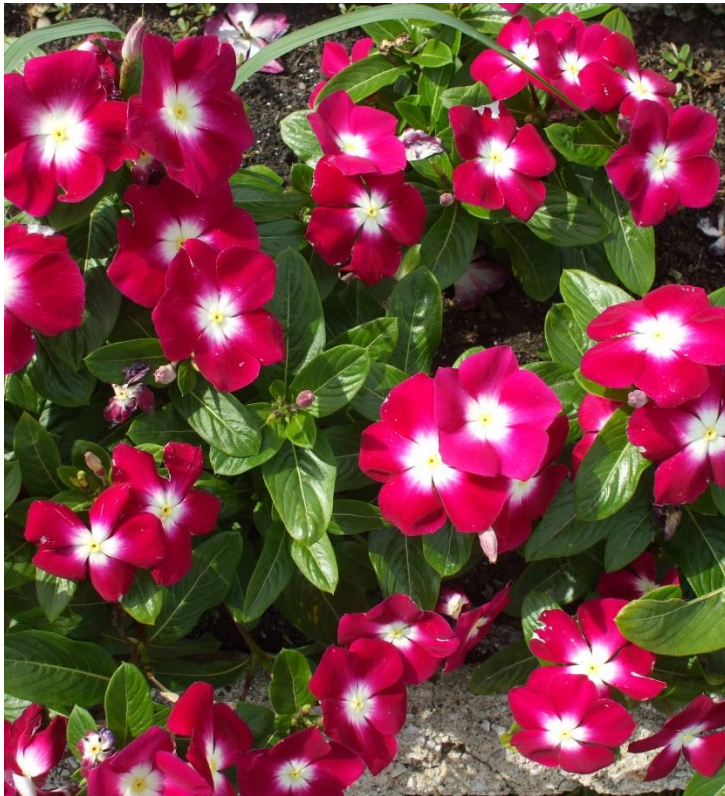
A kertek intim magánterületek. A jó példák az utcáról feltároló részleteket mutatják. Az ellentmondás itt feszül e két állítás között, elbizonytalanítva bennünket, hogy láthattuk-e a település igazán szép kertjeit, megismerkedhettünk-e a felüdülést adó rejtett lugasokat, szaletliket.

Jó példává az alábbi tulajdonságok együttes megléte miatt válhat egy kert:

- jól elrendezett elemei;
- nyugalmat árasztó volta;
- gondozott jellege;
- minőségi kerti építményei;
- néhány meghatározó fa jelenléte; valamint
- színes – változatos növényállománya okán.

E).....ZÖLDFELÜLETEK

Zöldfelületeken a település közterületi, köztisztviselési zöldfelületeit értjük.

Jó példává az alábbi tulajdonságok együttes megléte miatt válhat egy zöldfelület:

- jól kidolgozott funkcionalitása;
- burkolt felületeket visszaszorító volta;
- díszítő funkciók megléte;
- vízfelület megléte;
- néhány meghatározó fa jelenléte; valamint
- színes, változatos növényállománya okán.

7. JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

A) ..... SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

..... FOGALOMMAGYARÁZAT

Az Étv. 2. § 18. pontja szerint:

„18. Sajátos építményfajták: többnyire épületnek nem minősülő, közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási, bányászati tevékenységgel és a bányászati hulladék kezelésével kapcsolatos, atomenergia alkalmazására szolgáló, valamint a honvédelmi és katonai, továbbá a nemzetbiztonsági célú, illetve rendeltetésű, sajátos technológiájú építmények amelyek létesítésekor – az építményekre, építési tevékenységekre vonatkozó általános érvényű településrendezési és építési követelményrendszeren túlmenően – eltérő, vagy sajátos, csak arra a rendeltetésű építményre jellemző, kiegészítő követelmények megállapítására és kielégítésére van szükség.”

Az Étv. 6. pontja szerint:

„6. Nyomvonal jellegű építmény: a sajátos építményfajták körében a vasúti pálya, a függő- és szállítoszalag-pálya, az út, a vízellátási vezeték, a csatorna, a szénhidrogén-termelés mezőbeli vezetékei, a kőolaj- és a kőolajtermék-szállító vezeték, a földgázszállító vezeték, a földgáz-célvezeték és a földgáz-elosztóvezeték, a szén-dioxid-szállító vezeték, az egyéb gáz- és gáztermékek vezetéke, a villamosenergia-átviteli és elosztóhálózat, a villamosenergia-termelői, magán- és közvetlen vezeték, a távhővezeték-hálózat, az elektronikus hírközlési építmény.”

VILLAMOSENERGIA TOVÁBBÍTÁSI CÉLÚ, ILLETVE RENDELTETÉSŰ

Javasolt felhívni a figyelmet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény VET 119/B. § (1)-(4) bekezdésében szereplő lehetőség kihasználására, amely kimondja:

„(1) A helyi önkormányzat a működési területéhez tartozó **belterületen lévő közintézményi felhasználó** és a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti **sportlétesítmény** esetében, továbbá a műemlék tulajdonosa a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) szerinti **műemlék felújítása esetében** a Vhr.-ben meghatározott feltételek szerint **jogosult az elosztótól a 132 kV-nál kisebb névleges feszültségű szabadvezetékek földkábelre történő cseréjét**, valamint e cserével összefüggésben a csatlakozó-, kapcsoló- és átalakítóberendezések indokolt átalakítását vagy cseréjét **kezdemenyezni** (a továbbiakban együtt: kábelcsere).

(2) Az elosztó az (1) bekezdés szerinti kezdeményezéseknek köteles eleget tenni. Közintézményi felhasználó és sportlétesítmény esetében az elosztó az (1) bekezdés szerinti kezdeményezések alapján – a Vhr.-ben meghatározott szempontok figyelembevételével – kábelcsere-ütemezési tervet készít. Az elosztó a kábelcsere-ütemezési tervet a Hivatalhoz jóváhagyás céljából benyújtja. A kábelcsere-ütemezési tervet a Hivatal hagyja jóvá és évente felülvizsgálja.

(3) A kábelcsere során a szabadvezeték földkábelre történő cseréjét, illetve a csatlakozó-, kapcsoló- és átalakítóberendezések cseréjét vagy átalakítását a műszakilag indokolt mértékben kell elvégezni úgy, hogy az az ellátásbiztonságot ne veszélyeztesse.

(4) A kábelcsere során a szabadvezeték lebontásával, a földkábel beszerzésével, lefektetésével, valamint befedésével közvetlenül érintett, az eredeti állapot helyreállításához szükséges indokolt **költségeket az elosztó viseli.**”

Előírás javasolt a belterületi 132kV-nál kisebb szabadvezetékek földkábelre történő cseréjének általános előírására.

HÍRKÖZLÉSI CÉLÚ, ILLETVE RENDELTETÉSŰ

A hírközlési tevékenységgel kapcsolatos építményfajtákra korlátozás nem állapítható meg, hiszen az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 94. § (4a) bekezdése kimondja:

„(4a) Az elektronikus hírközlési építmény elhelyezését a közterület tulajdonosa (használója vagy kezelője) tűrni köteles. **A helyi önkormányzat a közterület használati hozzájárulást** annak kérelmezésétől számított 30 napon belül **köteles kiadni.**”

..... EGYÉB CÉLÚ, ILLETVE RENDELTETÉSŰ

A lenti fotón egy valamikor a bányászathoz kötődő, aknatoronyként funkcionáló, mára kilátónak szánt építmény látható. Az ilyen típusú funkcióváltás nem példanélküli, hiszen a Mátrában Sástónál felállított kilátótorony egykor olajfűró torony volt, amelyet Algyőről szállítottak jelenlegi helyére.

Az ilyen típusú funkciók számára nehéz építészeti előírást megfogalmazni, hiszen a kilátók esetén éppen a környezetéből való kimagasodás, színében akár attól való elütés is megengedett.

HONVÉDELMI ÉS KATONAI, VALAMINT NEMZETBIZTONSÁGI CÉLÚ, ILLETVE RENDELTETÉSŰ

A honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági célú, illetve rendeltetésű sajátos építményfajtákra korlátozás nem állapítható meg, hiszen az OTÉK 321. § (2) bekezdése kimondja:

„(2) A honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági építmények valamennyi építési övezetben, illetve övezetben – a telek megengedett beépített területére és beépítési magasságára e rendeletben, továbbá a helyi építési szabályzatban meghatározott előírásokra tekintet nélkül – elhelyezhetők.”

FORRÁS: ORFK

B) REKLÁMHORDOZÓK

A településképi védelméről szóló törvény 11/B.§ (19 bekezdése kimondja:

„(1) A település közigazgatási területéhez tartozó – az 1. mellékletben meghatározott – **fokozott védelem alatt álló területen** lévő közterületen és magánterületen **reklámhordozó és reklám** – jogszabályban meghatározott kivétellel – **nem helyezhető el.**”

A településképi védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 104/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet Szabályozási előírások közterületekre és köztulajdonban álló ingatlanokra vonatkozóan című 1. melléklete kizárólag az alábbi területfelhasználásokon engedi meg reklám közzétételét, valamint reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezését:

„1. Vegyes terület

1.1. **Településközpont terület:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** lehetséges.

1.2. **Intézményi terület:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** lehetséges.

2. Lakóterület

2.1. **Nagyvárosias lakóterület:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** lehetséges.

2.2. **Kisvárosias lakóterület:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** lehetséges.

3. Különleges terület

3.1. **Állatkert területe:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** megengedett.

3.2. **Növénykert területe:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése **kizárólag utcabútor igénybevételével** megengedett.”

A településképi védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 104/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet Szabályozási előírások magánterületekre vonatkozóan című 2. melléklete kizárólag az alábbi területfelhasználásokon engedi meg reklám közzétételét, valamint reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezését:

„5.14. **Közlekedéshez kapcsolódó épület elhelyezésére szolgáló terület, ha az nem a közlekedési területen belül kerül elhelyezésre:** reklám közzététele és reklámhordozók, reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése nem megengedett, **kivéve a vasútállomások és buszpályaudvarok területét.**

A fenti szigorú reklámszabályozás a településképi rendelet részéről további jelentős korlátozások előírását nem teszi szükségessé. Az előírások közé az óriásplakát településképi szempontból meghatározó területről való kizorítására azonban született előírás.

Ezen túl azonban az önkormányzati rendelet – jogszabályi lehetőségeivel élve – két esetben felmentést adott a fenti jelentős korlátozások alól:

Az egyik esetben a település szempontjából jelentős eseményről való tájékoztatás érdekében.

A másik esetben építési tevékenység idejére, építési reklámháló kihelyezésének engedélyezése céljából.

A felmentés területi hatálya a teljes közigazgatási területre kiterjed. A védelmi kategórián és a településképi szempontból meghatározó területen belül ettől eltérő szabályozás kidolgozására nem került sor.

C)..... EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény használja az „egyéb műszaki berendezések” fogalmát, a tárgyi eszközök egyik fajtájaként értelmezve azt.

Ide sorolhatók a számítástechnikai eszközök, egyéb berendezések.

Az elfogadott értelmezés szerint ide tartoznak a vállalkozás tevékenységét tartósan és közvetlenül szolgáló berendezések, gépek.

Arculat szempontjából sokféle berendezés sorolható az egyéb műszaki berendezések közé.

.....TERMELŐ BERENDEZÉSEK, KÉMÉNYEK, SZELLŐZŐK

